

गोदावरीनगर नाटक संस्कृत एवं अन्य लेख

प्रशंसा के लिए

गोदावरीनगर नाटक संस्कृत एवं अन्य लेख

ली. नारायण शुक्ल नाटक विधि नाटक नाटक संस्कृत
महाराष्ट्र विधि नाटक नाटक संस्कृत

कृपातु + नाटक विधि नाटक संस्कृत

प्रशंसा करना।» शैली प्रशंसा।»

माराठी नाटकमयाच्या उत्तमाकांक्षेही उत्तम नाटकमध्याकांक्षा
कृपेमी नाटकाच्यामध्ये निर्माण होउवाच थीजा उत्तम नाटक। उ.न.२८४५
षष्ठी नाटकाच्यामध्ये + नाटक विधि नाटक नाटकी। संस्कृति
विधि नाटक भाष्ये घासो नाटकाच्या नाटकाच्या नाटकाच्या नाटकाच्या नाटकाच्या
कठन वेताव, नाटक विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या
विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या
विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या

विधि नाटक। विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या
विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या
विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या
विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या विधि नाटकाच्या

१) प्रशंसारी प्रशंसातीवी ज्ञान शैली।»

नाटकाच्या विधिला विधिला विधिला विधिला विधिला विधिला
नाटक विधिले जात नाही या विधिली आण नाटकाच्या विधिले नव्हाउनी

विज्ञानातील प्रमुखांची आवाज नाटकाच्यानांचे सुळारात असून त्यांनी उत्तिकामा
प्रशंसनी करून आणि त्यांनी विजेता घोषित करून दिली राखी. नाटकाचे
या सुळाराच्या आवाजे मंजुरी नाटकाचे आवाजे वज्र आवज ठेवी पांडित्या
उपरीदृशीपार घासातील झै.

मात्र या होतीच्या नाटकाचे प्राणसर्व “रात” हेच बहुवाह्यके दी
त्रैलोक्याच्या भक्तीची घटने किंवा इतिहासाच्या विषयाच्या कौतेली पदयाद्याचा
आव दौऱ्या आवा विकिंग शास्त्राची गुरुत्वाचा असत. इतानुसार या गोडी
उत्तम उत्तमांची इतिहासाचे प्रधोगठी ऐवज वाच वाच.

उपरिलिपेतील आपूर्वाची विश्वासातील कौतेलीची आवा प्रदीर्घ
असदकानुसारी अपयोग कौतेला तो स्थानावाच्ये भाराती उद्धोवाची असांची
कौतेला असे.

या वर्षांतील आव नाटकाच्याचे शुल्कापाराचे दर भर होता. यात
विविधांचे, संवादरिपॉइ, इ. अडोडी दूरीं असे.

५) ग्रांडिंग गोली :-

विश्वास नाटकानुसाराची विकासा गोली - भारतीया सुळारी
प्रथेतीच्या असा होतोपैला ही गोली विडिल विकासात उत्तमात्मक असून¹
तुम्हारात एवजे “नाटक” या प्रकाराची घटने लागल्यात तुशिराचिता
सुळारा आवा उत्तम उत्तमात्मक नाटकीजात विडिला अंजुरी उव्हे धाढ सागऱ्याच
कठां आणि विभिन्निकृत धाढ-पदनिर्दिशी ते तर वाढ-पदकिंवाताचे
कुल शावे कृत्याचे निकालेत्या शारका करितज्जुन रिक्षा घेऊ आहे
प्रत्येका तात्त्वातीलीची असेही कृपि लोकांनुव आणि आवर्षा प्रावीन
कृत्याव्याची वैकल्या आमाच्या गोलीच्या उत्तम असत - असांचीयान

जागृती वा प्रवल्लासन संसूत नाटकोंवी जी भाषणिरे फैली- तथा दूनम ही बिद्युत् और्जी विकसित जाती, यात्रीन एवं संसूत द्वासात्व अधिकारी जितेजीवी विस्तारे आदीशाहीर व्याक, मीरवया एवं रामलैला व्यवहारीन वस्त्रेवा उपर्युक्तीर्णी, इसमें प्रकार्यवी पौष्णनाशुक्र भाँडगी, विद्युत् व्यवहारी वाणी वा नामाचार भरोल जागर और्जीतीज शिवाय यानी युक्त वर्तमानी एवं बाटके वक्ता-

३) लाकालम नाटकोंवी, विद्युत्प्रवर्ति रसायन रौली :-

पौराणिक विषयाद्वय प्रकाशनीय निष्ठा र्यावी नाटके कर्त्तायाद्वा उठोव व्यवहारीन बैठाद्वय ही विवास्त्रवर्ति रसायन नाटकोंरौली एवं बिद्युत् विद्युत् विस्तारीन गेझी वसावी, करोव, मानवी विकारीनी पूर्व वारी मनुष्य प्रकृते रोगीवीधर वासी। यां रौलीवा उद्यगम लामाजिक नाटकोंवी पूर्व तथावी व्यवहार उपकृत छावार। यां रौलीकी नाटपरवना व्यवहर वक्तोः वारण प्रसूत वरार औरावर भर विज्ञा तर उपसूत अरी जी नाटकीय वस्त्र ती जिनी पञ्चायावी भीती वक्तोः उपसूत बिद्युत् एस पूर्ण शासि तर उपसूत औरा दुर्लिङ्गा जाग्यावी भीती। वरार नाटकात् वौरावरा वक्ता रौववर्यवत् आवृ न दैष्यावी दुखा व्यावी जामते-

यह रौलीमे विद्युत्वेवया नाटकोंवा प्रवार दृष्ट्या विदिक्ष वाचकी वायवक्षया वक्ते वाली विदिक्ष वौठा लामाजिकापर्यंत वौवाखेपालाली या रौलीवा गौमिकावैली फैला-

४) लामाजिक नाटकोंवी वक्ता यव रौली :-

जल्लालीन लामाजिक व्यवहारी-वार्धीलन त्रस्तालीन प्रथन वायव अनुद्वल इतिहास अन्दरनानांवाली एवा नाटकरवना जालया र्यावी ही रौली, पामपे दुर्दीन वालीवा लामाक्षरा रौली-

१) प्रत्येक नाटक कैवल्याचा या समोर नाटकातील पूर्णांची प्रवाह तात्पुर वस्तु असावी साबदी:

१) निर्जीवित्वात्मकता : कथानकातील भागांची नैतिक कारणांनी अनुन अणाऱ्याची उचितदारी खेळी पाहिजे. उचित जगात या देव-पौराण्या घटना असावा. स्थानीय विषय सौर कल्याण तोडल्यामध्ये तंत्रिकातात्मक उस्त्राभाविक घटन देखाऊना लक्ष घरेल्याचा गुण निष्ठा वाली.

२) सततंक्षा : तंत्रिकातात्मक प्रत्येक गोष्टीची तिर्यकता नाटक भावय वस्तुनी न घेता नाटकात्मक वस्तुची व्याख्या एवी.

३) कथानकातील गहनी : प्रारंभी मैद, उस्त्रात्मक इतिहास एवज आजल शोषकी अमुदयाची असावी.

४) नाटकाचा वाचन :

५) संविधानक वस्त्र सेवन : संविधानकातील पूर्वीच भाग पूर्णांचा भागात्मक अंतिक उद्देश व विषय धमल्यात्मकी व्याख्या.

६) नाटकातील मुऱ्य यात्रा, शैक्षी नाटकातील रसी अनुन वाणावीत:

७) संभाव विकार : इति प्रारंभाच्या संभावाची ठाप परिवर्याच मेंदीत इतिहास उक्तीवर वर्णन्यात इवी.

८) ऐश्विधाचासुन नाटकात मज्जा नसती: नाटकात विषय, कलाचा अंकार्य असा अंक लीन गोष्टीची अनुसारत. कलानेत्रव नाटकाच्या अवैधी की असती. विषय वितीक्षी त्रैर अभ्यासी चौरप्रत ऐपां विषयाची कलानेत्र असारत. ही त्रै लाई कौंपर्यत. स्वांचे शिंगड्हाडे नाटक नीरम इतरते.

१५) नाटक कार्यकी केंद्री अथा विविध लाभप्राप्ति विविध वार्षिक कार्यकार्यालय है। केंद्री उत्तरी दाखला के बाहिर-

१६) भारताचार्य ।→ गुरुगुरुगुरु व पापगुरुगुरु भारत प्रीत्या उत्थान
नाटक प्रमुखाचार्याली उन्हीं

१७) एवं इस बाबत ।→ जेवाकामे हैं वाही विविधे केवाकाम वह
विविधादादा कीटे वर्षावर्षे लाभान्वित फलीं त ज्ञान लाभप्राप्ति नाटकाचा
वर्षावर्ष दाखल रोही।

१८). विवाहरात्रिकी व जननाचाराची वर्णने ऐसे ।→ जननाचाराचीचा
वीचे द्वितीय विवाह लाभादा रौप्या रैवा वा दो-चारीचे ऐसे रहे।

१९) वर्षावर्षीया विविधे चाराचा, विवाह वर्षावर्षीयीची वर्षावर्षाचा
वर्ष वर्ष गोष्ठी विशुद्ध वाभाविक नाटकाची रौली उन्हीं वा रौली-
मुखार वी। सर्वांगा वाभिकार वर्षावर्ष वार्षिक वार्ष नाटकाची कामास कैवार वाही।

भृष्टाचार्य नाटक च ।→ १०५५

दोषाचार्याची नाटकाच वर्ष, नाटक वे रुप वा दोष गोष्ठी वाभावाचा
असामान्य विवाह लाभादी ऐसे वर्षावर्षे। तोऽपर्वीषत मुख वाली वर्ष
वाभरक वाही। वा द्वितीये वर्षावर्षाच मारामार वा उत्तरे पर्वाती
नाटकाचा विवाह उत्ता वर्षा वृद्धील गोष्ठी विवाह।

वा नाटकाची वर्ष भृष्टाची विवाह भृष्टालीन विविधासालीन प्रश्ना
उत्तरी वार्षा, उत्तरी तिरुपतीनाम भृष्टावर्षाच मारामाराचीचा वार्षीदीनि वर्षी
विवाह वीने विविधालीन वार्षा विवाही लौकिक भागावर्षाचीर ऐसा उत्थान
ज्ञान वाभरात मुख्यी वाभराची लाभादा वर्ष वर्ष वर्ष वाही।

**पाठक + कर्तृव अनुसाराव यात्राव मे आहेत. आणि याचा नुसा
रत करावाले आहे.**

पाठकांचा दिवय लेडाळाऱ्या काळीत दुरुपक्ष यात आणाऱ्याच उद्योग
कर्त्तव्याकाळा दिखावून निर्णयेतीली नव्हितीवरून याची विचित्रे आहे नुसारून,
दिवय हे अनुसारावारी कैधा आणियापै तो अपेक्ष अनिवार, अंतिमेविस नुसा
राती यात्रावात्तेवा आहे. नुसारून यक्केवा हा दिवय एकोष पिंडांचारी
उद्योगाक रोजिक व्या आहे.

**पाठक + अनुसाराव हीव पा नाविकीव हु ड्राव अपितरेवा
आहे. यातून नुसारून वाहे. पाठकाची अभाव येता कुण्डे ज्ञानी
करूपात लेडाळाऱ्या अमिती धुगलिव पक्का निश्चिके आहे. यापाचा निष्क्रिया,
ओळा अभाव, अपेक्षा काळापै नुसारून, यात्रावात्तेवा माणकांचीर काढीच
विवाह टावूपाची घोट्टु लिंग दुर्दिनी परिवर्ती, व्या भावी या गोष्यी
अनुसारून विवेशी संकार आहे का आवेद.**

पाठकांची विवाहावा

हे पाठक विवितांशी लेडाळाऱ्या दुर्दिनी वासिले यातून यात्रावा याचा
अविदित, भीता व संवाद काळाचा व्युत्त त्याव रांगियव, अनुसारावात
कैलारे जीवी सार्थी लेडाळाऱ्या व दुर्दिनीवै उंची या रात्रावर यात्री
लोर कैले कैला याचा दुर्दिनीवै काप वरिशाव दौसो हे दावाकिंयाचा
आहे. (दुर्दिनीवा ७/१)

**इतर्याव द्रावती दुर्दिनी अनुसाराव हे ६ घेचे दुर्दिनी दौसो व्हेळे येणीका
रात्राव विवाही. हा इतर्यावाप्यार दुर्दिनी त्यांचा वापले आरभारी,
द्रुत्ताव त्यावती ओळे याचापै यारद्वान वैका काढी याहीत. त्यांचा**

भौद्धी दुष्टदृष्टि, अपमत्तानी विवास आतकी बाब्बादे गोवा शासी
कैलेकी महाराजासी ॥ भजा नवी कापूरी दुष्टी वाहार ॥ नवी भावता दुष्टेवर
आहे ॥ एसे दुष्टन या लोकांना कौवाचर कैले करै ॥ शण्डन तर दासीदा-
पत महाराजासी कृष्णीपे कौडू राष्ट्री चांचा कर्त्तव्य कौवाचरकी
महाराज फक्त घोटेसे शण्डन कौडू देलात ॥ करा तकानाचित्तीने वारचा
दुष्टाभावा कैम वरवारी कैलोदी दुष्टारी काळवेत, वर्दी करावी हे
विकार नमाचा भिका सामाच, भीकी परवर विष गुारी उस्कृष्ट विवाहीन
उरली ॥ विवाह उरिला नैनावतो, वर्षीवसरी वार्षिक वर्षी राजवर्ष
ओळांगोला समाच उडू देला गरै ॥

हाताताजाच्या लोकावर पारछन करता, वार्षिकणामै महाराजानी
विवाह ठारवा उसा ॥ उत्तीक रथीचा उद्यानकृपाने ऐ लाजारी ठोंते
स्वप्न भावावज माणू राखी फारीत नवी देहनांती रुग्णवै घूसी देवे,
शहाराज जेण्डा नानासारी ॥ विवाहाजीशी महात महावाने देवप्रधिष्ठी
घौलत असातत ^{तेव्हा} उद्यानकृपा गडून गडून दुष्टिस उरली नवी निर्विवरी
विवाहाजी कमत्र रथीच्या ऐ आठ वराच्या इये गोप्ती नागिसी तरी
देवीही महाशजांवा विवाहाजीवर विवाह उरवू ॥

या प्रकौटी उद्यानकृपाच्या लोडी उपरोक्तिक वाचव आहे ॥

“फलिंताचि दैवताव अ वा काळग्रा पण नवीनी की वाचावी भरीत
होती नव्य महाठो वाज्याची कावयी रीतप दी ॥” (कौशल इ.वा.)
महाठो वाज्याचा कावयी ही वार्षिक सोबती आहे ॥ प्रण वावी दशाव
कैलाती लोका दुष्टी महाराजांकड नाही ते वार्षिक विवाहाजीवार
कागिसत “कौशलीदृष्टुन तरी यासी नावास वार्षिका न वाचावा की वाचवा

जाते भीतरः ॥ (कैश्चित् दुःखः भवः)

ठाराकीलालै वायरीदलहारीका ऐक्षेत्रमध्ये ठाराउ वण्डाळ दुर्विज्ञ पूराका
गोंडिक्कभट्टानै लाहूर कैदा तीव्र छुपाराम्बावै अस्त्राम्ब तांगुल कुदां जाताराव
ज्ञा खापायातः ॥ काठे वायरी वायरी वौमारी वायरी दायु वाह नाही
ते विवाहो तर जाहा, परा विवाह योय देणाराह उपास लीव नाही ॥
गोंडिक्कभट्टानै दुःखः (दुःखः) छारी अस्त्रिक्कलो तांगुलारी-पालारी गुडा
देणां याव उक्कारातः ॥

उ भजा भीतरणारां ओळायावर वाणून्हारुन उत्तें ओढायावरव दुःखः

तीव्र राणी घुरावाराहार्दैनै उपेतेवा विद्युक्करणाराहारुन वायरी वायरी
मज्जारायावा वन्हारीपारुन वायरीपायावा दुष्टहृ कैदेवावै नाटकारानै विवाहे
वाहि, असाराकाऊवाह वाहावी वाहो वाही वायरी वायराकाऊवाहो
दुष्ट वायरी वायरी ॥ इवानै रपेता दुष्ट देवी पारेवै है रवावै ओरण
दोहै पण वायरीवरवि दुष्टां गोंडीनै है उपेतुवाके ॥ है तर खाणावै, इवानै
दुष्ट वायरा पायरावीटा पवाया मग रपेतो असीका झोडिना'वाहा रसी-
दोहीत दुष्टावाह मनाव्या मज्जारायावाहा वाहो दुष्टावै शाहै हौकै, वायरा
मेहेवी उवात्त रेत्यार रेत्यार रेत्यार वारा वायर वेत्या वायरायावी वास उपे
देवी रपत दुष्ट देवी वायरी पण दुष्टावीनैनो विवाह देवा वायरा
वायराहावाह भोगव न उपादी अम्भी दिवी की वायराजारी वायर कृष्ण
वाही दुष्टावै असी वायरावीनै. वीरय देव वायरीकी ओ, रेत्या दुष्टावै उत वायर
दुष्टावै, वायरावीदरवाहावीदुष्ट देवमत्तावा विवा पारेवै. वायर कुरारणै विष्णी-

वृक्षा भूमिका व्याप सलयाने कालावे दुर्घटा लीकना प्रीति बहु देवा।
एह महाराजावाचोप दुर्घटा लीकापी प्रबठ दिलो दौड़ शाळी नाही,

एह भौमिकाराज भूमिका की एहादवाच्या वालाले काली उन्मध्या
दुर्घटाराज भूमिकासी कर्त्तव फैस थांग विष्णुकोगांठका देवन हळे
हणनिर देव तेसे वासे पूर्वे दाटमा जाळी लीती। विष्णुकोगाच्या वारीप
नाशाचित्त प्राजा तसी गळान वारमारा उद्ध योजी उभन ईंगेना उद्धार
तेसे वारी॥ पर आर्द्ध अहनाकुणा उक्त आणे त्याना जाळी युरावी
मेडारे ऐड दिली जात वाही।

आरा पुकारे नाटकाराज उद्धवेष सल शाळा वाही।

निर्दीक्षिदूत :- वापर्या उद्धेश्यर्हीलाठी लिहिकेवा नाटकातील
उपायक निर्दीक्षिदूत असे वापर्या जात देवयोगाच्या छारने र्हण उद्धा
कुण्डा त्यावे हे उपायक वहव्याकृते वात त खेळ करवना विलास नाही
वापर्या तेहे उपायक भौतीकार वस्त्राता लीकली वाही। नाशाच रैक
महालात तेसे जोगल घागल असावो, इवावे त्रिम लीलव लैसे लैसे हे उपायके
निर्दीक्षिदूत योग्यावो काढी 'विष्णुको लीड' वारमार काही। वारीप
मुऱ्य उपायक वास्तव वाही रुपांत काही दलवाता वारमार भाग कामनि
वाही रुपांतविष्णु वाही।

अश्विनी :- लिहिकारकात ते ते असे भै वाही तेसे वाही तेसे
नाटकातीत अस्तुतीव उत्त भै वाही। महाराजावाचोप वासेना वारीप उपायक
दुर्घटा उपायाकृते दुर्घटा वाणुताविर विवरात उठव्याकृते वासा वाही।

नाट्यान्वया समाप्त परिपार्के अदौरव नाटकातील इत्याकु खित
राखिले आहे. तोत नाटकासंस्था जी दृष्ट स्वार्थी कांत्रे शिक्षिती बाहेत
स्थानाचा कारवाईचीनीक नियंत्रणाकातील कई घटना अडू गेल्या आहेत.

व्याकरणी भाषी ३) नाटकातील शृंगारी पार्के राउद्रन मुख्यान्वय
हात्य अलांकार अव्याकरणाच्या देवातीले बो अनेकारण फैत्र ऐकला
स्वार्थी असा या नाटकात आढी कायाचौके गविमानसा राउद्रन सांगितकी
आहे. पुस्तेक कॅ मायोल कॅवेशा अटिक यमिम राउद्रवात नाटकां
दाखल करा जाखी कार्ये अलगून्हा तास की वळवाती नाटक व्याकरणाशे होत
नाही उलट पक्का अपायका तुळ्यात ऐकी ली खुँद कायु खुँद कायु तरा
उल्लँघने कायम ते नाटक युर्ही वादवय काढुवा ऐकली कानाठी इत्याहे शिक्षित
देणारी भाषारौली बोधातील पार्का घुरारी आहो बोधात्यात
नाटकाताची छान्तसा दिशून देते.

४) नाटकाचा वास्तव सत्त्व त्रुत्य १) विशिष्ट उद्देशाने ही नाटक
शब्दावे नेत्राक पुस्तावनेत सांगितात. पुढील काळातल्या लौकिकाठी बोठा
देण्याचा चळूपैरा वळवाती लेहाव यात प्रत्यक्ष उपवेशाची गठद उत्ता पळू देत
नाही.

कई पर्याया छौल्याद्वान्युक्तीद्वारा व्याक कलगडन आहे. खित
वाचकके लेहे हे तरीम आहे. अ॒-३ प्र॒॑४ अ॒५६ अव्याकरणवर्गांमध्ये एका गुदाकां
बोधकिंवदाची अव्याकरण ऐली येली लेहा देण्या हे गविमा वातावरित्या बाहेया.
विषयीका बाताचा ऐकाले पर्याप्त स्थानी जीवभावानुसारे खितनस आहे.

स्मृति कथानकात्मन् एव तत्य ग्रन्थेष्वी वा है शोकेणारा भिक्षणारा, दातारादा-
लव्या लोकाधी वापर्य पाठका करता न क्षेत्रे, बनाठायी विवास टावणे
या गोष्टी राजाना विद्या इ एजाग्रया पदाधिकारापाना विनाराप्त
नेतास स्त्रिय माणसामे मनामेंखेतीर असावे- लोकप्रितदश, निःखार्थी
चाहयी राजाव खलौषि इ राज्यामे कल्पाचा वह है राजतो-

१) नाटकानन्द रघुनाथः— नाटक लिङ्गितान्ना लेजाकावयर इत्तमेष्टा-
कायिका उठिक जगद्वारी वल्ले- रघुनाथ वापर्ये कथानक औं प्रवेशा-
याद्या शुद्धद रवेन्द्रिन शाकारावयावे वल्ले नाटकासीज पूढील भाग परिचया
भागामेश्वा उठिक छिकट, उठिक उत्कट, उठिक अस्तुतिपन्न इ उठिक
केवान वल्ले वापर्येत्- लालव्यामे विवार करता या नाटकाधे कथानक
उत्तमशोल्लास छिकट, उत्कट, गतिमान जासेते वहै- वहै उत्कट रघुनेत्रा
कावलीत एव नाटकानारी गोष्ट वृःशा पृःश मध्ये महाराजावन्ना फर्मि
फैवरवडीम विष्णुपौराणी डातमी वल्ले ऐ दुःख लिंगा द्रुक्ट घस्त तरा
ठराव हैलिक्ष्मीत शाढिगयावे वापर्या मध्या विवाहजीस बादेश देतात्-
आणि श्वरा पृःशा मध्ये फर्मि लैयर फिर्ल वाच्यावर वर्णत पितो
फैतो- महामात रघुनाथ नाका सद चाही वित्ती- तो भाईटरवा उत्तमाव-
ती आणि विष प्रयोग आव्याधी उत्तर त्याजा जागै-

वारा द्रुवारे या दौन प्रवेशाधी उत्तमावालट जासेली वहै- पुर्ण
फैवरवा द्रुवेत आणि मग महाराजांया दुःख प्रकरणापाठ प्रवेशा पायवा
वापर्ये वौता-

२) नाटकालील मूलद वाप्रे शौकटी नाटकासीज मूलय स्मृति जमदून
आणावीत इ लैह वौधार वापौजाय वाळ्या गेलावाहे- उठौदया व्या
कुन्या लेखेद्देशान्वर महाराजाना युक्त्वा रघुनाथामाठी दृग्य

विद्यार्थी ऐन वैद्यत सेवा संघीय मुलगी अमावास्या व दयतेजील जोड
स्त्री च्या धर्मनाळाठी वालेवे वसतात बडोदा नवरात्रा रात्री तोडन जावे
जागले स्पातीले शुभ विद्यार्थी-पांचा कल्याणा उक्ता की याहाराची च्या
शास्त्रात्करीयांची ऐवजीत सेवा वैद्यत भूळ देत नाहीत आजा विकास युद्धारो च्या
विकासात नाट्यात्मकी नवी मुद्र्य पाले एके लिंगांगी वाणांची वारावध उत्तेजे.

नाट्यात्मका छलांदत वर्तमुल्लट कराणारा महाराजावर लठीणाल
कठीणा, दुर्दिव वता नवी स्फुरीपांचा घाटाकुटीचा इलगी होक्ती युद्ध
एलमुन तोडवी.

६) स्वभाव विकास :- प्रभावी व डेवलपमेंटा मनावी पद्धत खेळारे
स्वभावप्रिक्षा झालेले वारे, प्रमुख नाव्या मल्हारदाव महाराजा रांच्या
स्वभावाची च्या वैरिष्टप्रकारांके युद्धांत झाली स्पा वैरिष्टप्रकारी प्रस्तावारी
वर्णन केलेलावै. स्वतः नाव्यांच्या झोल्यावाहन सागरपात्रम स्थांच्या
स्वभावाची प्रथिती ऐते.

दायोदरसं वायरातातारडा भोला वरी, उत्प्रयळ-पाने नानासो.
व दायोदरसं वांच्या ऐवे जाऊ पडा वदल पूराब्यानिरांगी झांगलेले तरी,
म्हाळकाळाईने वर्षांनुसारी स्थांच्या पदरच्या स्थार्थी मैडोना दूर ठेवण्या
विषयी संखा दिला तरी महाराज वापवा ऐका नौठत नाहीत. यात्रु
स्त्री च्या लेलांगी, उडाणी, विकास टाकण्याचा स्वभाव वांगलाव
दुग्धोवर होता. स्पांच्या रांच्यांचा स्वभाव-समीक्षाई पती डेम,
म्हाळकाळाईची औचक पती भवती वार्षी विकास हो ठाळांत वारे.
कारभां-पांचा वापवालडो पण झांदा झांदावर पुढीले हंतेप नव्हेतर
ठर्म फेपर, रिवी, मोड, ठां-लीकडे पा नारुणा शुभ उपविशेषांती

ठांडवने उंचा हैंदा मैरेवा बाहेत्त-

नाटकासील समाजेला त्या स्था पाश्चाया नवादादुन
बाबारत्तात. ज्ञे केवर शिवायारी औलताना मौडवया तौडवया चिंदीत
औलता पण तीवर्त श्री बालताना खल मराठीत औलता.

१) नाटकाया रोट्ट फरतीना भेडाहाने काळीगायाभायापा
पोरुष प्रकारे येव इछायात ऐहा यिन्हिले बाहे. अणाऱ्ये चंगा विशिष्ट
कारणायादुन विशिष्ट चार्य छले तो प्रारंभी निलेदिले त्याव विशिष्ट
इत्यायायादुन ते विशिष्ट चार्य छलेले इत्यादिले बाहे. यस्तिकाम्हासेवंथं
जता यी दाचा एवयवा बाचाया, इताडासेवा माणवाधा विशिष्टाया
अरितित भिंता, भाषा, जातियात त्यावा नारा बोली हे शुश्र दास
नाटक विलिले तर त्या ठ रोवदी इच्छा अस छळकील ठौरणायुक्ते
ठ उत्तरायात या बाटी लोकानुकूले राज्यात मुकाबी लागले तो पुढी द्रावक ठे
विश्वा यात केले बाहे.

२०) भाषा_द्वार्त्यी :- पाश्चायारी भाषा असो वायाप्य वसेते -
ही वसीटो वा नाटकास विकल नाय पड्ये ते वाचू, महाराजापी भाषा
त्यावा भोजेन्द्रा दावाधियारी बाहे. हीरिभाद्रात वडाणी, मराठा,
गळी स्थानी झड भाषा बोवड चाल्ड "चाल्ड", च्छापि, दणाहि, तु छास,
ह. उपि मुरुकल्प-उगा." ह.ह.ह.

गाढहळ भाषा दावरायावा बतिरोक यात्रा ओ लेसीडाईच्या दावीच्या
औलण्यात बाटवारी. "कापिडी, च्याषत चाई" "चाल्ड" "चाल्ड" "चाल्ड"
"वरोध" इत्यादृ" ह.ह.

स्थानकुमारी ते वाचनामूलगतप्रवाह वराभावीया अ संक्षरणार
वाचको शुद्धमत्र पुस्तकाप्रित कारणामा शिवोसहस्रे घोषितोः कर्मा केवर शिवोपि
कर्माकर्त्ता० तद भक्तयो लाङ्गामित्र उच्चारणार्थी कृष्ण, 'ए' आ बागी
"न" काण्डि, "ब" आ बागी 'ए' अनुशास्याती खण्ड गम्भेष्टाज्ञा घोषणात
धराविजी वाहे—

उक्त 'कृष्ण वरगार, वाचनुकारी, वाचन्यार्थी, * फैलव लारुणा लघ्यारी
गङ्गायरै लौही छड शिवाचार्यी घोषना विवरण्या तैली वारे तर छामीठार्ह
स्थानिकातार्ह वरार शिवाचार्या तौली रुग्नीकृष्ण भाष्य घोषजी वारे-

(१) एकत्र गैखारा— एका, नेटके प्राविष्टान्तोर वाचन्यातारात्मा
वर्द्धि शिविष्टावा फैला वाचकाज्ञा वाचस ऐतोः उठोया नरेण वन्धारणाव
महाराजामर घोर लैम्हु ऐरायै कारण वाचकाच्या वजास लृङ्गामणे तैतोः
वज्ञालीन शिवोप्रायी स्वतः है प्राप्य हौक्यपादी मुत्तुद्वेषीरी, वैकामविर
स्वतःकी शुद्धमत्र प्रस्थापिष्याचाली कोरि वाचनार्थी तैती वाचयात
वन्दुदेवारीप स्थार्थी लौकिका ठैक्क, स्थान्या वाच्याणवृन लाती तैती निः
मणि अलो, राखाला राष्यधिन्दुका उरजेन्ना ती स्थाव्यारारी शिवाचार
वाभेषुन धारणो, या वर्द्धि शिवाचारुष शिवोप्रायी राज्ञीती वाचनाका
अनुन ऐतोः

मेउळाला तैतीस्त्राह लाचाराव्याधी वाहे ली वादुन लाचारा लालो०
कम्हु एह फैलव वाचकावा देवारायी शिवी अराती लौली, लैथीव लौके उपस्थार
उत्ता लौला० वाचा उत्ता उत्ता, पदव्यै भैती घो उत्ते, ते वारान्के लिया

वाईट अस्थिरने द्या दुरुप्राप्त परिणाम काय जावै व से फोणाच्या
जीर्णीतीचे दाढता आवे असेहे, तरी गोष्टी उडाऱ्यात खाचाची घाठक लिंगिने
आहे हर ते प्रातुन घरील तर्फ गोष्टी उडाऱ्याची घातकाच्या नशीन मेतात.
अता प्रकारे यासंलग्नाचार घातकाचास हे नाटक घातकी जावै आहे.

कलारी शिळा नाटक १६६

मुख्यांना असेहा नाटकाचा विवरण

प्रातुदेशात्मक १७ च्या नाटकात स्त्रीशिळाने रोपटे कृत आणि
एव्ही पुरुषांचारी घातकाच्या दिली शिळा तेज़ी आणी आही. कानिंद्य-
दातीच्या असेही महात्म्य असा शिळाचा दिल्या जाणावा या नाटकी,
उभयवारातील खिळाडू (वाकींद्वारा) एकीची भाषित, द्वितीची द्वितीची या शिळा
प्रधानीये व अग्रिम घातकाचे भावो वरिण्याच्या अर्जींचे घोलीले तीव्र
या शिळायापृथक्याने पुरुषांची उत्तीर्णी, कृती, अंगनी व तु आणलेला तस्यातू
प्रवर्त्ती रोपट, नितत्य वज्राशुली निश्च जागती आहे.

ऐ वातुकी शिळाराही अमिळ नारोपनिधि परिणाम कर्त्तव्य
घातकाच्या उद्देशाने हे नाटक लिंगिने आहे तसेच स्वतः लेण्ठाचाची उद्देश त
वातुलीच्या दुसऱ्यांच्ये अवलोकने आणि पुरुषांचिंती घटले आहे.
नाटिकेच्या यांना पार उडाऱ्याच्या दृश्यांनी उपल्या उद्देशातला रौप्य कौसल
क्षमानं रोगिये आहे.

स्त्री शिळा व अनुकूलिन्या उडाऱ्याच्याकूले दिलारी, रंग, छळ, वायी
वातुल्ये उरवाद आली. वातुकीचे शिळारागुळे घातकाच्या हा असनीच्या
गाँज फौसकार या वट्ट जाता. मात्र दूर्द वर्देनुसार वार्षिक जागते इपा-

३

विकारानुसार उ जौळे सुकारने क्षीर असील राहिले-

वरा वा विकारानुसार उकोदुटेचा त्यापे सख लाठासे वाढे-
पण वापरच्या उकुदेचानुसार चाटखोडीच्या वासानी विकाराना-
भुज विकार, वा गोखली लेणाऱ्याला टाळता वाच्या नाशील विकारी
ही विकारा खेळारी, वाढानुसार लो वडु परदाराम वा विकारेला उड्हा-
वशील वा दोन पांख्याच्या लाभाव विकारात असे दोष भावे आहेत-
विकारे वज्र-पांखा तिकारा करते, कमान करते, वारंच्या विकाराची
हेठाच्यारी एवजे, पुण्यारात्र यास्तर असे उक्कडुक्कडु विव्याहना करते, पूढे
परदारामच्या शरीरे रेणाच्या वाङ्गालाई घटिरापान घरते, तक्त पूर्वाधीन
विकाराइ करते. वज्र-पांखा बोटाची लौलविटदो ऐके- लाभान्न घरते-

इतके तात्पर्यात विकारा व व्याख्यानीभूत आहे तो
ऐक्कु पूर्वस्तर विकारा ऐसे वरा लो आवीकारी इक राहिली. विकारी
ही वोभेस छापाची, लालाडीलाचे लौलविटली पुणगी वाहे तिसे लान मारीछ
व्याख्यात्याच्या नौठरी क आदी नाहीलया वामनाही सांडून दिले आहे-
तिला वालिकाची झाकावाही सै वामनाया वदोपदी वरभान घरलात आरा
विकार परिविकलीझूके विकाराला वज्र-पांखा तिकारा हस्तान घोरी
माठविक्कव वाहे वरा लेणाडारी इड वा वज्र-वाहे दावर विकारावर
फोडवै वाहे-

इतरा- परदाराम-व्याख्यानातपै सूक्ष्म परकार लौ दाळ वा वोह वोहे
तर अडो विकारेला हौता झार्हून खाली ऐव्ये विकार -व्याख्या-

‘**स्वेच्छा-ना पात्र गौड़िया लाए लैछालांगी**’ एवं उत्तरका टाक्के लाए तो
‘**हिरण्यक्षेत्री बाणीमे उपकरणे बनावात आणि आ तो लागी बाजूभिर्मिती**
लैली लाए

जिसी हाथु शिराभान्धे क्षिप्तक्षेत्री एवं नाटक उत्तरके तर
सिंडिक अब वाराणसिक्षावात कर्त्तव्ये दितीतीस राहुषे लग्न अहाता-शारदीयर,
उजार उपाधा आ गौड़ियांचात शिराभा उपासने लायुन लिंगे शुरुवातापात्रामुख
“**सदा लेली उरा उरा उपाकाळा लागलेली**” असे नव-पारिक्षणी तिसे प्रेषण
सिंडिक, लाणी, लौटीही धुँक्की आ अंगिल उपालीक्षणी छ तो सत्यत
तिरक्षावाने नव-पासा घटकावही। असा परिक्षणीत शिराभान्धे ली
विद्युद्धी वै शिव रामिणी उपासै निष्क्रिय उद्दारुण ।

बहुत असून दरम उद जो एकद एक उत्तर उत्तर नाटक लिंगेले “**याधा**
पैषाच लैछालांगे पद्म दिलेला नाही आपलेव यस उरे एसे असै हे उत्तर

क्षेत्रयावाठी ओरपार रात्रि निर्मिती देली वाहे ।

कृष्ण शिरीसिंडिक्ता :- या नाट्याखे के कथानक लाए ते
भैरविं बाराणांगी आ संस्कृत अग्रात जरारा कैवल्यांगाने घटना घडतात। जारा
इकारेव असून लाए वाहे एवं लैछालांगी स्थानो फरक्कारण मीराती
क्षेत्रपाप उत्तरातीने कैवल्यासुके लैछालांगे भरा ग्रावध मालासे तर का या उपानामा-
लील भाग भैरविं बाराणांगी असा नाही जो अग्रात्वे सागेल ।

बैद्ध ना अहातारा नवरा निकाराशान्धे ली उत्तीरुष्ट उत्तराने भैरविं
लाए। पिकारी आ लैछिलांगी लिंगारीही उत्तिलाल ऐसे लिंगा घरील उ उत्तर
नवरा कर्त्तव्य दिला उत्तरान्धे लिंगे नव-पासी उपादिता उरावी हे स्वरामाधिक्षम
लाए ।

वर्तु पर दोनी शिक्षणा असहेल आपापमा निवार उत्तरव्य उभयां
ऐहो नेत्रधिक अवगता ऐवं शिक्षणासुके स्थान्यात उत्तरव्य आले.
स्थान्यात उत्तरव्य आलेला वर्णाव स्थानी कुआका दिला. 'मुद्रणा शिवाया
कुटी उका' एवं एको प्रतिशर्त स्थानी कुआका दिली. तर दुसरीने वा
चाहकात निर्मितिशर्ता दाले.

पण ऐजाडावा दुष्टीलौक 'शिक्षणासुके लिं शिक्षा आपूर्वा
उपलब्ध' अवा अदुष्ट आलाई हळू. यिक्षामित्तिउदाहरणा स्थानी दिले
तोल उर गोक उा अग्रकातील भाग लेलेगि याठतो लारण शिक्षणा.
युक्ते अने प्रागृह उल्लास, वर्णावा दिलेल महण्याची शिक्षात उत्तरान्य दोते
हे शिक्षामात्राशिरु अस्य ऐजाड ऐजाड आपाप्या स्नातकस्वाज्ञा दुष्टि.
मानवासुके दुष्टीलाल मरताईत वर्तु शिक्षणामि शिक्षा उपलब्ध फैलाव
वार शिवायि यांडू वरालाल तेव्हो आव रुपांच्या दुष्टीलौनासुन
काढूनाऱ्या शिक्षा देलो तर स्थान शिक्षामित्तिउदास नालो असू रुपांच्ये
वारयेत.

अंतीक्षा २० विकाराकांतील पुरुषे गोप्तीघी शिक्षात नाट.
कांजीव वास्तुनीय लांडेली उपै शिक्षामित्तिउदास वरालाम द उठू पर्याया
जीवनाची शोषणातिरा आली ही आठुळील मानविक शिक्षणा द स्त्री
स्वातिंश्चाच्या उम्नेने ही कुआरणा ऐजाडनी संष्टपनी शिक्षासाठी
वारै. असूने वापरावा असून्यात्तम रात्रा पुरुषालाली उट उरावो आ
वारावेश आणी. शिक्षामित्ती क्यातासी उत्तोली शिवी क्यात्या. तिसे 'किंदम्बूंदी'

इंग्रजाडलेली

तिची अप्पांचेसे वराठी घडवळ तिच्या बटिलांवि तिच्या उक्केसे फौत्तावन,
तिची गारीवा पास छोणी, तुळ्ये पे ली टांगेत वाणी वारिचाराय परवारामधे
सिंधी लोट्टाचुम्हारावे वयगांठेकडे वाज्जेती शीघ्रन वाष्टांद तीकी खिळाचुप्पा
स्थापित आवेदनी रभा वा गव्हांआ वापावर्या जीवन उमानुगर परिचाय
भीवावे वायतात हे तर्वे एकिकारान्मुळे उक्के उमतीना झाका; उक्के उक्केत्तु
वारी.

वायतावी वारी :- ऐ हे लक्षे एका घटव्याबदीत उक्के वारी-

उथम बोहारी लिकावा एकांवे वारिप्रिय वाढणी, त्या रिक्तुन याका
निर्धित खालण्य उक्केन जारीविला वाटिस वडपे स्वांवि एका वाणी लिकावी
परव्युसंबोधरौदर लिकावता वाढणी, झुळे फळव वाढणी, (रैषु गीतार यावयन)
खिळावे दोदति वाढणी, उक्केलट वेणी, तिच्ये परवारायच्या छांगी वजाय
वी माळा खिळोदेवता वाढत वाढणी. उविवाह भगान्मुळे वावार व
पल्लीपी वास्तव्याप्य एका वाढणा वाढना व्यापैलेले गतिमान वारा
वेळावका वारेस. एकिकारा उक्केला झुळवी व्यावहार वाक्यान्मुळे उत्सुक्ता
लोकिकारी, एका घटव्या इव्यामै विविधावकावी रवणा वारे. माळ उक्का-
दण्डावा वरयार लिक्कुर उपवासै त्वा रौद्र कारे. की असा प्रवेश उभा
मुळे या गतिमान विविधावकावी एकांविला खिळिती वारे जर्जुन
गतिमान लोकिकावकावा सौ अविद्यावी रौद्र कारे.
विविधावका रवणा :- वार लोकांपे व्यावहार वारेले वारे. विविधा
पुरुषावेशा हेड पुढे पुढी उल्लासावेश लिक्कट होत वैत शीघटी वा

प्राचीनतमा तर अस पाठ्या काहे राजेन्द्र गोपन विद्यार्थ्या एवं उन्हीं
विद्यार्थी योनी दैवतस बीघन नाळाळन देयके बीघन उद्धिकाराशा उपर्युक्त
प्राचीन एवं अधिकाराशा वर्णन पक्षा येती होती तथा गोपनराजेन्द्र विद्या
राजा विद्या विद्या विद्याराजा विद्या विद्याराजा विद्या विद्याराजा
विद्या
विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या
विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या
विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या

प्राचीन विद्या :- वाट्क वादवात्मक वादवात्मक वादवात्मक
ग्रनावर एवं एकासाधा प्रश्नाव उपर्युक्ते रसी वादवात्मक, स्त्रीविद्यावा
वादिं वादविद्या वादवात्मकानुग्रही विद्या वादिं वादवात्मक रसी विद्या
विद्यानुके रसीवात्मक विद्यावात्मक विद्याविद्या एवं वादविद्या वादविद्या
विद्यावात्मक विद्यावात्मक विद्याविद्या एवं वादविद्या विद्याविद्या विद्या
विद्याविद्या विद्याविद्या विद्याविद्या विद्याविद्या विद्या विद्याविद्या
विद्याविद्या विद्याविद्या विद्याविद्या विद्याविद्या विद्या विद्याविद्या

वादविद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या
विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या
विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या
विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या
विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या विद्या

सह्य तदासीन लोकांच्या एवी उत्तराचिनाशाठी असलेले सारे लेळांनांवृत्तप्रभावां लायलेले दिलेते.

इथानी लेळावारंभी भग्नात कुटुंबात उद्देश्यात लोकांचे लेळां दिलहोते. यांचा जैविक लेळार वापरामध्यावर घडविणा यास्तो.

वर्ष १०० यांनी निराशी वाटवापास पढूणा पुण्याव औरदोषणी झाला. वसो वर्षा द्येगावा असेहि लेळावाता कौतुकी बोते हे शिरकांचे सुदोरण्या वारू(भावी) अचिक्षण उत्तिष्ठाव येते. "यांने वर्ष इताच ऐले ते ती-शिरकां, जी खालीच्या कुरारण्या या शिरकीच्या कुरीच्या कुरारण्या आवाण्या-यांची वातावरण बोते लेळावपास कौतुकाव वातावरणा-या वातावरणा आली कुरापाव असेहा माझालाई स्वतःच्याव नद+वाढी गरजाव इकून यावी, खाली त उष्णवा तीनांने कुरुक्षुलाने अनु भारात शिरका-यांने मात्र रुदा भारातीमध्ये आपलेव वर पैदेहुन यावें आणि "विका वौ रुदा भारात शिरकी उन्हींनांही वारू. वारुल कौतुकाव उप वातावरण यांनेले उरू." आरी वाडाटो फारवी लेळाव ता पुण्याव वारू.

हा नाटक लेळावावापास देलो शिरकांचे कुरारण्या या गौडीची ज्ञावाता नव्या उरूहरणा. इवारो द्यावीच्या एवो मोठलींना वाहून प्रतिक्षेपांनी शिरकीना लोको उपनी शारदिक्षेत्र दीते खाण्या. आणि शिरकी नव्याव वरावा गोळटी रुदीवार लोकांची अद्वितीयांही शिरकी इकून गुरु तेजवावा पुणीपांची तमाहुन न देला आईकावै. कुरीच्या यागाची उपलंब्धी आवाही आवेदन वर्ष १०० यांची लोटुन कुटा लोकी खालीच्यावार वरी अनेक परंपरांनी ज्ञावावा जात वारू. श्रीगुरुलो यांच्या ज्ञाव उपलंब्धी वारू तेजवा कुरारण्योच्या

कारवांडसैन स्त्री कारंगीय द विकारा पाविकरी अमावास निरहम एतदेह
कमलीच द्वार बहु राजो लाभिः इयाचा आप्युक्तरे नाटयका लाभु शाष्टोः

हे नाटयका लाभिःना उपाधानार्थे देवद शब्द वाचावे वारे गम्भीरे
कारवांडा काचा छो लक्षण कामाव कामाव काभिः आवि उम्भुता कुमा
कुमिता वाटदासः

त्रौणवादी वाचका वायक लक्ष्मीवा गौषटो वस्तु वाप्त के
इ एस वाम्बोदी वारेत उस्तु आप्युक्त विकारा द लोकार्थिय यावे
मार्की उभिष्ठु परिणाम काय त्रौणीव इयावे विकार दा ये वाचकाय
विकार वारेत लाभिः नाप्यिकाद्वान वारेते विकारी दीक्षा
काभिः कुआरणो^{शा} कुलीचा कर्मनी उपाधानार्थ उपाधानी शावाकीली युग्मी।
ती उपाध विकारे धूम्या विकारीना विकारास त्रूप्त वारेते रामुच्चा
मार्कावादी विकाराय विकारी वारेतार मार्पित अर्थे एव ती वहीला वाय
होते वाक्त वारो, वयाच्चाव लोकुराद्वारा विकारासायी विकार,
मध्यीय त्रूप्ती वारी लोकाम वायवाय वर्षेते शावाने त्रौटपूर्वक वाचक
कार्यार्थ विकारी श्वे लेन्जार वार्यादी मार्कावायी त्रूप्ति वायवाचाठी
वायवाच त्रूप्त वर्षे एव विकारी मार्कावायी त्रूप्ति त्रौउ वाक्त वारी।

जहा त्रूप्ते ये गारिकीषे त्रैयादित वीथे त्रूप्तव्व तर हीसिंह वा
उदाताळी विके रामावर वारावे वायलैली अर्थाने लोक्कुम द्वावाली ते
कायेत्रूप्तव्वी विकी त्रैय, वायावास वायवाय त्रूप्तावि त्रूप्तावाव वायवावे—
त्रैयावी विका विकार वारी वाभिः लैकाँडा वायवायी वायवासांगायी त्रूप्ती

होते जावी अराध्यारौ पर्वदारीउ कलाकारसामै बीमांडी है नाटक अराध्याराम
जेंडु या आनंद्या शोकांस्त्रीउ बोझील उपये लानिर वशारदापा
वाराण्डी रिक्षाया होतो तो देख देख बीच्या विकारा होण्याका
प्रकारः

७८८८५ रिक्षा उ सी रक्षांडीयामै जावी भाष्यम परिवाराम
दातारिक्षारातीय ऐजाऊमै १८८८ लाती वास्त्री बोझाणी घरकी लागि
क्षेत्रिक्षामात्र? एव दुदील दातर वर्णन्तरणा दातला वर्ते।

भाषारौली :- भाषां पाळकनुसारी, इंग्रेजीनुसारी आहे। सी
वालाकी भाषा— विवाही रिक्षा उ न बोझील्या, पर्वदारीउ रिक्षाधी
भोजारुपाली बोझील दु॒ढ दिक्षा उ बोझील दिक्षा वावी
भ्राष्टा, व्यालावी कोळेगापा जीवाहीरी बोझारुपाली बोझील्या भाषा, दुऱ्याची
भाषा—व्यालाली दुऱ्याची, वर्णाधी दु॒न दुआरलेण्या दुऱ्याची वनु दु॒ढ-
दिक्षा नाराजी दुऱ्याची भाषा हलेव वलेतर व्यालक्षाराती बोझील्यावी
इडोडापी भाषा य व्याव दुऱ्याची भाषा हलेव विकेतारी बोझीधी अडमेनी
व्यावारी वोरे भाषा विकेता नाविकेवी व्याव रामरिक्षारातीर व्यावारी
भाष्य अर्था विकेता छातीचे युक्त वावी या नाटकाली भाषारौली वावे।
भाषीव्याव दुऱ्याचीमै उ नाटक व्याव उत्तरे वावे।

स्त्री

वार्किंगी सी वार्कमाराम रार्कमार्टी परिवर्ती ठार्डी दुऱ्या
क्षेत्रिक्षाये विक्षा लीडी व्यावाया उत्तरेला “दु॒ढे” व्या वावे। वार्की
बोझारुपाली व्या उत्तर “स्ट्रील मैली पडली वारे आरी” व्यावी मै व्याव ऐक्षन

जांग लेवते हुए चाहा ग जाई, कर्णों ली राजा के (देखा हुआ)

जारी रही उप वारी मुग्धा विष्णवीली बाई तिरा विकली,
कर्ण नारी देखा ली की लौक डायते स्वाक्षर, "बालरी राजा जावते ली जाहा
सम्भा ली ग जापडे"। वारी जाम डाको होवी लड अहे.

कुआरेश्वर विष्णवी भाषा विकारी, गुरु, लक्ष्मी, वार्णो
वाच्या लोंगी वाकोतो वाहे. विष्णवो क्षेत्रीय वासन औरते काटिस्कारीय
दौऱ्यारी लिंगी वौलेहे. तिव्या तळ वाच्यावाच्यावृत्त तिरा वाठा दिक्तो.

अ॒ ए विष्णवारी लो वली तरे लैयसी वाचिर पावर वाणारसी
वाच्यावृत्त विशी भोवा लैपिल दूरी हुगड करणारसी वाहे. "शास्त्र
भारिही वाले वाहे, राम्यारी भी शास्त्रिही विष्णव वालैव इच्छावीपणाराच
वाच्यावृत्त उक्ते" (देखा हुआ) विष्णव वाच्यावृत्त पावर देतान्हा "भाऊ
नको गौडे हे. मार वारी वाच्यावृत्त वाहे"। वारी वार्णवुल भाऊ विष्णव
कुारी वारोहा दिलो. विष्णव मुळी लालार वाहते.

कुआरेश्वर वाच्यावृत्त विष्णवारी वरा कुआरेश्वर
वाच्यावृत्त वाच्यावृत्त उक्तीही वाणारसी विकारी लो गड्हु, जामते".
"मेला नाव नाव वाच्यावृत्त विष्णव हुई जारी वाच्य, एवं गलाव घोले ने विकार
जाव वसी लारी, लो ताढेह लौक घटै वारेश्वर बनते" तर स्वर्णी विष्णु
वाच्यावृत्त वाच्यावृत्त वाच्य लादून विष्णव वसी". (देखा हुआ)
वाच्यावृत्त विष्णवारी विष्णवारी विष्णवर का वाच्यावृत्त ऐसी ही.

ये हे वाच्य वाच्यावृत्त विष्णवारी वसी वापणारसीर
वाच्यावृत्त वाहे" विष्णु लाव वारी व्या इत्यावैली भौज भौज वाच्यावृत्त व
इत्यावैली भौज वसी हुई सौख्यी वाकरी विष्णु वाच्यावृत्त वैली लो

तंगु लियो नदू-वाहारी ताडी-मैडी लावतंभारी के भाषा गौड़-मौर
पहाड़ारी, देव मधुलीरारी वाद वास्तोना वाङ्मय अनु नदू-वाका दिवार
करताँ-नारी तिरस्ता^{पृष्ठ}-भाषा "कमात बदा औइ उच्छुब्जेसें उहैं एवैं लद्दर
मैडी ताडी वारी व्याकाला लागडी उहैं रुच्छु पणार उता सो खाप्नीरी
नाहीं" (वै. पु.१) पुढे वाद, पुन, मुख्यो वारा काव्याव जनी रिग्नु
लागव्यावर रुद्धने वापव्याव नास्यावां मौठिपारा वाचुला ठेवला लेवला वी
खियी प्रेमक वामुख्यार भाषा पहुऱ्यावाहणी वाहैं।

*छडडह छुड्डलह सुड्डे, वडडउडडे

"वारदा काव्यावनी वाता वरोहरी व्या एका प्रश्नवा मुझी, वाणीरी
परमराँवा भगिनी वारा नास्याव नाशी का उपा रामेत रिग्नत ।"

(वै.वा. पु.१) वारिए विकारीर्थ मौकव्या मनाने अभिंदन करताँना
तिक्का शुरिरिक्किसाराधी उक्क वाढावाका लेवाव वितरले नाहीत।

"विकारावर्थ वास्ती तुम्हाला कन्हांसुट वर्तों" (वै.वा.पु.१) एवं
रुद्धु विकारी एक इम्मीराम्ब वापव्यावकूल तिक्का फटकारताँना रुद्धाते।

"अर्त है उम्मी वारालाहु" (वै.व. पु.१) परवारामाव्या वाग्वडाने रुद्धने व्यावा
वारु लेवलो लेवला तिवे लिहाट लौलणी उम्मी तुम्हें वाटते। "वरावा हु
मैल्या काय मता दिलेत च्याप्ला हु०" (वै.व. पु.१) तिक्का रुद्धताव्या
व्यव्यावावी जाणीव व्यव्याने, "वार्हाला वयडालार्दीना ताय ह्यायै०"
वै.व. पु.१) वा उद्गाराव्यसन वटकन रुद्धती तिक्का उपक च्यवनाराम्ती उप-
व्यावी एवे लिला लांकाराव्यसन च्यव्यावाहणी भाषा वै.व. पु.१ मध्ये
"ताजी वाय त्याव्यसन हो वाल्लावी लाग्लै०" वै.व. मुण्डून तिने च्यव्यावा
देवाविक वीवनावै वे विश रागिलेवें रुद्ध वाटते।

करतारी शाकसुदार तिथ्या बोल्यात आठवतास, गीआठरता ली अणाई,
“हुम्ही घडाये छारा लिंगावरवे झूरि” (अ०१८०४०५) पुढे गीआठर तिथ्या
पणानाच्या अज्ञातावदून बोलतो भेव्या ली घडाते “वहो, ते दौजवी
आहे. निस्य मरे स्याता ठोणा इडे०५” (अ०१८०४०५)

सधे ते फिल्मिकपाचा उत्तमी पणा षणतिथ्या बोल्यावरून दिगुन
ऐती, “मी तुमचा छोछर नावती की गीआठरपैत” (अ०१८०४०५) असाव
उत्तमीपणामे पुढे ती जपक गीआठरता अडाते, “मी तर ऐम ऐवा वाहे,
को है पांय वाळा तोडावै नाहीता” (अ०१८०४०४०५) स्याता पक्षुन
जापवा लीव एकाविते पणा तिते ते उत्तम तिथ्या लीटटी ऐती. गीआठराने
पणा दगा दिस्यावह वज्र पदिला नवरात्री वारच्यावर तिथी परघाडावदण्ठा
भाषा वगदी पौरथ पुकारे भावना अशपतीविते(अ०१८०४०५)“मास्या या
बऱ्यावै कगदोवै की या मातिई झाल कल ते। ता निमा या निया भेटाहा...”
“कापूवा लीरात्ती वगदी बौजवारा खाला या कला तो.” वाणिं फिल्मी
वरवा तिथा राग. “कापूवा ठोडेल्याता वर वाळा बोडफाले.” या रागात
पूर्वपुर उपर्युक्त सालाह.

अरापुवारे वैद्यं रुद्री तुम्हाव नव्ये सर पुरेके पुर्णी भाव भावना अपवत
वरजारारी ली क भाषा विडावाच्या लूस्म निरीक्षाराती वाळ देते.

तीव गौषट धिगणी, उद्यगिता या इतर श्री लक्ष्मी पांचाळा लीरावा-
लीव भाषा वसावै पांचाळारी, प्रसंगानुसारी आहे. त्या स्या बोल्यावरून
त्या अवतींवी सालाह से उौकाण्डे उभी उर्वरावै उस्तु लेऊलाता वाग्हेय

साठावे वारे रथांभी गुरित तसवा कुकीचे आरलेह पण रथांच्या बेळानात
माज भेष्ट घाडूपणीन गुणा काढलात.

भाषा घांतुपणी गुणा पुरजा एवजीच्या नंदादाती आठवडो.

आस्मारामशास्त्राल्लो पा शुद्धावे औलणे ल्यादी पहिल्या वायलोवा
दग देणारी उक्त भाषा दुसऱ्या तसा आयलोरी औलताना घारी गोळ^१
गुण्डुकीत घोरे हा आवडाचा पंहारणारेजा वाई. लोळ लवापाचा
आल घिठवा लौटी रिक्खा घावण्यासि कुवा लेणाकानी आगेहूळे
शाहिक्षेले नाही. (उरीला ३०१)

रात्रावेळे हे कुआरणावादी गुहच्य मुलीला रिक्खिणारे. सिंचा
रिक्खिणात उक्त वाणांपाचा जावणाऱ्या "वाळन यट सोळ्या माव होवा
द्यारी." (उरीला ३०१२) अले विनियोगकरणे उणक्करणारा. हा को
खोड्य बसण्याने रिक्खा लोककारात दणघो भाषा लैलीमिशीत मराठी.
स्थावा लौटा. • पुनिष्ठितव्या त्याचा इत्येक रात्रातुन उवळत वौती.
"होळु कुवा टीम माजा लौका घुरून गाढवा घारलो बैदुक्करवारु वाणाजारी
ती होळु कुटु....." (उरीला ३०१२) आता पक्कातीचे त्यावे
लोकांनी पण हाव रावतारो. ठळा उपर्युक्ताची माझांनी घासताना कसा
उडीवाजारे लाचा गोळ घोलावो, * माझ भोयर उग्रर लव्य, हा रात्रावेळ
नदा तुम्हार उपर्युक्त घवनात रावील, मी कुवा अपला योव ठा प्राण वसे
समेव कुवा ऐरोव दागिने हवे असलील. हा त्यांची मदतुन बाढीन.....
मात्र योस, मात्र यिल खोडु....."

आत्त इकारणी वार्षिकी भाषा धार्तुवे महासाहस्रात लगेला, वाच्या
शानेला, कुआरणीच्या नावाडाळी खार्ये लाढू वार्षिकी वीक्षणेता
ग्रंथरम्य ठोऱ्यापूर्वे उभा राहलो-

भीडाकेळ घेती लादून वार्षिकी शुभ्याराव आस्तर कुदा स्थाना
विशिष्ट भाषेमुळे लगाव राहतो. हे स्थान जेडावावे लाळके लेढू वाहे.
केसी रक्तरथाई विवार “तिंदू विश्वानी आर्यत्व वरावे” ऐव शुभ मुड्य तसेव
स्थाना तीडी शाळे वाहे. हे “स्थानी आपले आर्यत्व आपला छेकड्याम
जाटले पाहिजे.” (व०१७० प० ५४) विश्वानीच्या वाचनावर लावा होता
जात घेयामारुद्दां वाहे छेकड नाटकातील काव्यपुराण तो यांदा वाहे तसे
नव्ये, तर आजच्या जागताती ती मनमोय वाहे. “हाता आफ्ळाच्या उत्ती ली
उत्ती पुस्तके आवाज्या वाळी अणावे या उव्हे इतिहाया लोरीविश्वानीची
कमावव शाळी वले अव्याध्ये.” (व०१ प० ४) ती विश्वानीला “ऐझी ल गाढव”
स्थानी राग ब्यवत्तायेण्यासाठी वाच्या तीडी वाचवणे तेवे विश्वानीचा
घावर वरानीनाई लैखव लवसले नाहील. रागधरारौवर तसेवु तिंदीचा इड
वार्षिकी शुभ्यारावच्या तीडीला दिला वाहे. “तर का विकांडे दु तुम्ही चर
वरार अभाट वादू लाग्याति तर युद्धे काढी याचि होणार दु अडीली या वली-
बठच्या लोरीविश्वानीच्या नावाने वोहीष्ठे वोहड वाहिके. तुमच्या एवा
वडा युतोनी आगील केस धातले वले मात्र होणार वाहे.” (व०१ प० ४ धा)
विश्वानीला इन्द्रधराम्बादुन उपवत होतो अनु शुभ्यारावच्यी ठड्डिः
उपविश्वेश्वालोक्यापूर्वे शाकारते.

विश्वानी लामन पार्वतीवाणी तात्पर्याच्या एवी रागधराम्बाद वरमान

छोकर्यादी भयांदा कीचित्प्रवर नासि-यस्ता छलावती, "अगु छड जाले"
गासुरपाठी च्या मुडार्की क्यास जाली." (वी ५०१)

हे खोरिकाराचा शिळाकार करतोनी म्हणतो, "को हे तुम्ही
जीवो, तो तुम्ही विद्या, वाणीवरी ते तुम्ही अंठि घुळ शिरावे कूळ तरी असेही कोठे
शिळावे इ काप हया वालीकडच्या फाजील स्त्रीरिकाराने पूर्वांवी
फिगिती माझी आहे. इ से खोरिकाराची स्वांतरेक्ता यावे नाही
स्त्री दारमधिसोयन उद्या युक्ती पण कराचा स्था आली तोकाळां गेवया
वारेत तापु नासि-याना, दिसनेकावेळा आई आपाना इच्छा कृच्छा नासि-याना
देलारेह. (५०२ पु०१) इ युक्तीनी नासारो जाऱ्या वारेत." जराई ती भाषा-
वाचुरी पा शाब्दीसोये वीर वाकेवा क्षमा वारेते की, कोणीलो माणूस हे
वाचून म्हणावील, "इत्तदैश्वर्ये शिळाकार नसोऽपु॥"

वाढूनि-मासिलेले शिळाकारने विष्णुलेला एक नव म्हणावे परवानाम
याती भाषा "संज्ञु इत्तोली आंटूल नाहिं." संज्ञु जडी गोभीरा झेटे, कोय
बाटी." विद्या "म्हदर तुमां प्राणी देव्यांकोऽपु॥" (५०३ पु०१) यस्ता, पठार
वी शौक्लगुडारी वारेत ती दगडी लडाकुरणार्की दुखती सषट करते.
याच्छट स्थापाव भाऊ विष्णु, मात्र स्वदेशाभिमानी, कापत्या पूर्वीराखिकी
बभिमान आज्ञारणारा वारेते हे त्याच्या जोशापूर्वी भाष्यावकन संपत्पदी
कबहू." यसाशाज स्था महाराष्ट्र धारव्या वाजीरावाडेहानी या भाष्याच्या
दुखप्रवर्द्धने. एपा भाजावर पा धारणाच्या दुखावरपापर, कार तर काप
पण औंडावधाच्या शिळाकार कणासाविर हो एक देव दिनती व्या ज्वलदरवाला
पैदीस काणावे. जाणाडी प्रांताच्या इत्तेज जाती व्येते." (५०४रा प्र१८)

याभादडी छरीव लाभिलक काक्षुज्ञानी उसन रोकडी लो वैतागाने म्हणावो.

* या शिरवादों को लगाते हुए “स्थान वर्जनाराधी उनिष्ट विन्दे
दिए प्राप्ति ते स्थाना पुरीष वाचपादका बहूमत,“ यह करीभठारा
कामिकारीपैक का अदी महील ऐन देवली “विष्व विष्वः”(वीड़ी)

इसीमें पूर्णार्थी भाषा केरी वर्णों पासी वाची वाची उनिष्ट विष्वारा
मुख्यान्वाक्या वाहे भेद लिखिलै, “यो गौ, मी गौ वौती वाचा
उत्तीर्ण व्याह अठेलै,” जैसा आई मध्य वाक्याना वार्तार्थी व्याची वाचिपि-
कावा उम्हान है, “यो ग, एका एक वाचार्थी उम्हान उम्हान वाचार्थी
वाहे पाचियाव औकावा पूर्वात वहतोगा, “या लिन्ही ग ०००० वार्थी
वालकुम्ह वाचपादका लिनी वाहे,

लौक भाषावार्तुर्व राजाठि वाचिय उम्ह वा उम्हीरारी पहची व्या-
क्तियाव प्राप्तीरी योजी वाहे, विट्काराठ वामासा वूके इ वाचिकाराधी
उम्ह वाहो.” (वीड़ी प्र०३) राजाठि “भाष्या वैद्युतारीनो, दूसी भला वी
या लौक्या वट्प्रकाराधी वाचा लिनी वाचदल यो द्वारा कार्यी वाहु वाहु
वायकुम्ह वाहे,

राजाप्रकारे भाषा वाचुर्याका वाहोहि ते वाहु वृश्चिकी उम्हम
वाहोहि वाहे.

इलैक्षण्याका वाचिकाराधी लौक्या व्याच्या वाचदल ठौरे
व्याची देविष्टप भाष्ये क्षमाव वाचाका विविड फलिक्ती, विचिका
विविका इक्षामा लिनीरी व्याचीरारी उम्हतानारी उम्हम्हसमर्पक अदी-

प्राणदेहवास कैवल्यमुडे वाढा पाठक या दृष्टीमें आहे, परीन मुण्डावारा तेज दर्शीवी आणली आहे.

अग्रा एप्रिल वाठेमुडे न्याय वारीवी आय वाक्याव्याप्तावाचक शुभम त्रैदीन्य
पडी, अस या नाटकावी या उमावडे आहे, विष्णवीवा^{द्वेष्य} मुण्डावेळा दृष्टीवीन,
शुभी दृष्टीवाचकारी दृष्टी, उभी वाक्याव्याप्ता असू नीत वैष्णवी व्याप्तावा शैवावी
दृष्टी, सुणावावी या दृष्टी विष्णवी व्याप्ता रात्रेवा व्याप्ती घटक,
सुणावावाचक वाक्याव्याप्ती व्याप्तावा शैवावा, व्याप्तावावी दृष्टीदृष्टी व्याप्ती,
शुभी दृष्टी असी व्याप्ती, उभी व्याप्ती विष्णवी व्याप्तावा व्याप्तावा आहेत,

कैविष्णव द्वेष्य उर भाटकावी दृष्टी व्याप्ती, परम्पुणाव्याप्ता दिवावाहाव्याप्त
कौठ डान्डी अवैवाचक अवीवा अवैविला दैवेष्या दिवावाहाव्याप्त विष्णवीवा
वीवी व्याप्तेवा या दोन दैवेष्या न्याय वाक्याव्याप्तावी आहेत,

कैविष्णवी व्याप्तावा विष्णव व्याप्तावा या कावी या छीन गौडीवीर नें रात्रावा
आही, या भाटकावा युक्त विष्णव दृष्टीविल विष्णवाणी या उभी स्वातंत्र्य वीवा व्याप्ती
कैविष्णव व्याप्तावा दृष्टीविल व्याप्तावीम व्याप्ताव्याप्ता दृष्टीमें व्याप्ताव्याप्त आहे हा
विष्णव हीवा, दृष्टीवावी आठ आठी ईशी विष्णव व्याप्तावर व्याप्तावीवा, विष्णव
प्रकृत्य व्याप्तावावी व्याप्त विष्णवावा न्यायी व्याप्तावी व्याप्त व्याप्त आहे म्हणून्ह न्याय
वातेवानी न्या कैविष्णव उवाचावा विष्णवकैवा प्रकृत्य व्याप्तावी व्याप्ती आठवा विष्णवावा
विष्णवावी या प्रकृत्य व्याप्तावी आहे हीवा, उवाचावा विष्णवीवा या भाटकावा आय वातेवी
हीवी आणि दृष्टीव्याप्तावी व्याप्ता व्याप्तावी विष्णवी विष्णवीवी व्याप्तेवी
व्याप्त युक्त व्याप्ती, विष्णवी विष्णव व्याप्ती उठीवडीउ स्वीविष्णवावा प्रकृतीवर व्याप्ते
व्याप्त व्येष्य विष्णव युक्त व्येष्य आय या भाटकाव्या दृष्टीवा दृष्टीव्याप्ता
प्रकृतावामे व्याप्ते आहे, व्याप्तावे भाटकावी व्याप्ती युक्त व्याप्ते हीवे, म्हणावे वाढ, व्याप्तीव
व्येष्य उभाविल दृष्टीव्येष्यी ही भाटक व्याप्त या विष्णवावावी व्येष्ये आहे।

कालिकारण छोड़ी ।०

ऐसवाला करावाला ने दासतावनी होती, उद्योग के लिए ईकार हो जाता हौला, प्रारंभी शो बालिकाला खेंख पुष्टि बरता हौला औ उस इतिहासी दासतावनी का है, अमृतिलि पानिलि शिलाणाम है उच्ची पुष्टीबाला दासतावनी कारणीयुक्त होती जो प्रारंभी प्रासादनी धारितावै उर लिखती रही, तब धारावाय सून था औ उसी शिलाम बाली लिखता, वर्षावार, एकी वैश्वला वा करणावै स्थान उत्तीर्णी धीर्घी उद्योग इताली है आर्य - हर परिणाम पठता,

अवैत बारपालावै याली दीनां याहयावसा मादाव ऐसीमानुष एक प्रजाता
होती हाहे, वे १८५४ वर्षी रुपु शालै बर्जन अती रुदाव राहैव शिलावै
बालारै विजय संगती, दीनां बाला वाहनी करावाला, कहै शिलापाल, किलार
कालाला, वाप लिकूर, वे बालाला, ऐसीरीव काम करावाला, रुपुवी दावा
वाजनामला शिलालाला, अहासे है पुरुशिलाला उहै ऐसवारा बाहेव होता हो
पानिलि शिलाणावै रिकार वाहयाव अहला, औ
उद्योगी दासतावनी होती है पुरुशिलालावै पुरुषाव एक गोपा बाहेवा लिखाव
उकिक देवाला लिखत हैती है उद्योगी का प्रसादनी लिखद इताली हाहे, लिहिपयावा
पराव पुरुशिलालालाव उद्योगी दिलावै देवा हाहे, उते उती शाता शिलून रुपु
प्रदूष गीती है दासतावै हाँ कर्मावरण लेता योदा पुरुषा हाहे, अमृतिलि
शिलाणामै उर्म उद्दो उती दासतावनीधी उर्म पुरुशिलाणावै विजय शिलाणावै
उदाहेव उद्योगी है उतीका नक्क इताले प्राप लिखतीजवा बालील बालुनिल
पानिलि शिलाणावै कारणीयुक्त हाहे,

कालिकारण व्याप विजय । १८५४, १५९.

वल्लू, वायन द वाय ॥ १५९ ॥ उती श्रीमद्भैरवा प्रसादनी उदाह मालवी होती,

तेजाव्या दोष सापानिक आणीवी या प्रकारातीली दस्त घेण्यी, काळजीवा
पुष्टाचारात्मन्ये ल्याङडी भास्त्रेतारावर घारे प्रकाश घेण्यात होते, ताच लाणारा
शुक्रांठ विशेष प्रकार शुक्राम आहेता लागेला देखी निसून घेता होता, यांना पायें-
दारवी मोळी ठेण्या शुक्रिया लाली अणून ठेत, डिहीनी भास्त्रेतारावी वाढ
घेण्या घेण्याव्याप्ती ठेत डिहिया होता त्याचे विव अडेल्या ना, ना, कास्त्रांनी
याच विशेषावाच नाही डिहिये, रक्ताचे पूर्ण उत्तिवाय व पृथ्वीवै पात्र घिसते,

मुख्यम नाशक रात्रात्मेय पुण्यार व त्याची कर्त्त्वी बुनावार्द हे पाणामिन,
पुण्यात्मेय, पाणिकंठ ठेण्यी कैंडीची वर्षेचा ठेण्याची लाले श्रीद ठेण्याचा भासीत
परिणामी त्याव्याप्तीत घारी ठेण्यात्मेय दूर होउन तेंती मुख्याव्याप्ती व प्रतिष्ठेते
कीकर त्याना ठिसते,

संवाद, यावणिप्रणाल्या, न्यायावाच विव हे पूर्ण घेण डिहिलेला याच
की मात्रात्मेय प्रकारात्मेय अण्यार, याचा असून घापि ठेण्याची प्रकाराव्याप्ती विस्तित
हातीची गोंदारप आहे,

पूर्णार ए३ :- अग्नावैताची विवाच उभादाव्याची आहे, त्ता आहे, त्ता वापव्ये
अस्ता हा अग्नावैताचा वर्णात घारे विक्षेप देणारात घाला, रक्तः लाली
पुण्यात्मेय, विष्णवान्त वैष्ण घात लाली, वैष्णवी या दुर्विवावैती त्यावाच वो वातीताप
आहे त्याच अग्नार ए३ आहे, पुढे ली, १ रा पूर्ण याचे वाढ पुण्यार इग्नाव्याप्ती
पर विवाची विविही आहे, त्रीकाचे दुर्वातीने वावीठेला व्हारून अग्नावैत विवलो
आहे,

पूर्णार ए४ :- रावडोह, वा पुण्याविवाचाव्याचे व्हारून ए४ आहे, अग्नावैती
दिव्य वर्ष तालीची अकाळ अवानीती नव्या अग्नावैत व्हारूने रावडोह, वर ठेण्याती ठेण्याव्या
वाढ व्हारून वैरेह वाविविही आहे या (३,१ १,१) वावील पुण्यात्मेय व्हारून प्रतीत हाती,

• शर्मि से ; ~ देखते हुए भौमिका लैन वाहूँ तो ऐसे लाली उसी पीछी छापरों
प्राप्तविषयों वाला हुन रहियरही न रहता-या रहताै ~ युग्म या द्विव्याकालीन
जी ऐसे गौली हुर उसी राजती बाइ जी काले हुर उत्तरेयारी जीकी हुरेयारी
पिछारी नियारा हुआ वैष्णव वालाराहुन वा उसका वा प्रसारी उच्चारहुआ उत्तराहुन
या उत्तर वालाराहा उसी, (जै ए पा ३०. १ ३१ = युग्मवादि स्वाप) या पूर्णवाली
उत्तिरुदारी हुणिरी वै ,

या वालाराह मायक राजतार्हि अर्थ उच्चारीन, प्राप्तविषय, जिसके दौरे वाही
महायुग्म हुरेयाराहा फहुठारीप ऐता ऐता तरीही उस दौरे वाही, महायुग्म वार्हिं उच्चाराहाया
याही वार्हिं वार्ही जीरी जीरी जैसे हुव ! मुझ याही उच्चारन काले वार्ही जीरी जीरी वालाराहेके
महायुग्म/वार्हिं १। उत्तिरुदी हुरेयाराहाया उत्तिरुदाया वार्हिरुदाया वार्हिरुदाया वार्हिरुदाया
वार्हिरुदाया वार्हिरुदाया ~ वार्हिरुदाया ~ वार्हिरुदाया या वार्हिरुदाया विश्रित उत्तराहा उहै ।

एकादेशात्म

प्रैत्तिरुदाया २~ नाहुन उत्तिरुदाया उदेह उत्तिरुदाय याह उत्तिरुदाय याहे प्रबु निरुदीप,
ज्ञान उत्तिरुद, ज्ञान योवा यित्ता हैरीप, हे युग उत्तिरुदेहुन वालाराहावे उत्तिरुदाय
यालाह उत्तिरुदीकल्प उत्तिरुदा उत्तिरुद याहुरे वाहुरे रहै, त्यावा उत्तिरुदा उत्तिरुदी
यित्ता, उत्तिरुद वाही, उत्तिरुद वार्हिरुदी वार्हिरुदीवा दिसेनेस पहरै, त्यावील
याहुरे उत्तिरुदी वाहुरे या उत्तिरुद उत्तिरुदीवी युग्म उत्तिरुद, उत्तिरुद, उत्तिरुद, उत्तिरुद,
उत्तिरुद, उत्तिरुद उत्तिरुद योवा उत्तिरुद योवा योवा ~ उत्तिरुद यार्हिरुदी उत्तिरुदिवा
उत्तिरुदा उत्तिरुद वाहुरे, उत्तिरुदा उत्तिरुदी वाही, वालाराहुन वालाराहावा उत्तिरुदा
उत्तिरुद वाहुरे वाहुरे ।

स्वर्णवा १~ इ उत्तिरुदा उत्तिरुद हैर्यारा वालाराहुन योर्हिरुदी वालाराहुन
वालेही वाही, वालेही वालेही वालेही वालेही वालेही वालेही वालेही वाही,

वाराणसी अस्त्राला हुए तथा उपरा हरे बहुत खींच ले, वायुम वैष्णवी
कर्ती ही कर्ती कारण व्यापी वायुमें छू ही लिंगे व्यापारी ले ले, जिन भीकी
राहणीवामासी हाथ ले, जिन "मनि के लिंगाल उद्दिष्टाय" अप्यासासी
व्यापारिक्षण, उपराक्षण अस्त्राला वही पूर्ण वायु अप्यामासीत लौटाइलाला फै चरही
चुचून्न स्वाला कर्ती छू तर न देखामा रामरामिलाला लौटार्ही गिरो,

वाराणसी कर्तीक लौटी देखे तब अंयासी छोड़ादी, वैष्णवी वाली चुचून्न
मैलामार्ह, उपराक्षण आपडाए इ, ऐसी किसारात उद्देश रक्षा या वाराणसी दिंग फैलाव,
जैसी व्यापनिकासा हुएवर अप्यामारा दिव्य होतो,

किंवदं लिङ्गाः :- उठी कर्मण मैतरिक अरातीली चुचून्न अप्यामासी व्यापारी
व्यापकारात्म येती लाहे, वाराणसी व्यापक देवदीपानी लगाए घडाल घडाल व्यापार या नाठकास
चुचैत्या दायविद्या लाहे, वाराणसी व्यापक भीकी राहणी विलिष्टामासी पाणपै वै
उठी मार्त्तिक्षण उठीउ वाराणसी व्यापकी वायुमें उपरामीलिया आक्षाटीने लौती विलिती,
वाराणसी व्यापक दूषण्य, उपरामीर लागिए भीकीमें पूर्ण वाराणसी वाराणसी व्यापक, जैसे
हे वायुमें दूषण्य लागिए अधिकारात्या होम्यात्म लागते लागिए इवाराणसी प्लादा लारी
व्यापनिक्षण वायुमें वायुमें व्यापारी रामोर न व्युता हे दंखण्ड हुएवेष्टसही व्यापनिक्षण
राही.

वाराणसी गुठी वालक व्यापारिक्षण लाहे वायु गुठापव व्यापकेला वरान्या नाहीत,
व्यापुती वालक व्यापकी व्युत देती, ही व्युतार कहकिं दिलिष्टायार आगिली पू
अवाधी गुठा गुठारै या व्यापकासी व्यवा आगिए व्यापकी फली.

संक्षिप्तान्तर रस्याः :- याज लौटी वाराणसी हे उकिधान्तर व्यापका वाराणसीने गुफलेती लाहे,
वायु यां यां उक्तदेवतार लौटु रामरामी लौटिय वाराणसी उपराउते लाहे, वाराणसी
प्रसीपेलार गुठा गुठां दिलं गुठाय व्यापकासी उपरामाराम वाराणसी लौटी लाहे, जैसेतो-

महाराजी को - द्रुतंगी लक्ष्या हा आवडा मीठाकै दृग छातेहा नियोजनपर्यंत वीडीवीडा
सज्जा करौंडा महणून पैलव घौंडीउंडा दैत्यन उसापर्यंती काढे वड्डम शाणणारा फूटवै,
रौंडीउंडा नस्ता करौंडा दैत्यनिंदा अहे, . इच्छे पाठ्याचीहीलवा एवी भाऊलांडा, व छळ आ
वास्तेंगीभी वास्तेंडा, वे ट्रिस्टीरिंग्वै केंद्रे, अथवा उषेवामीवा असेही अव्याह लक्ष्याव लक्ष्याव केंद्रे,
अस्ता उटी शाब होइलीवापू पुढेदार होयाव का? असी असुक्कार आपणाव वाटवै, कारण
स्वास्थ्यावै वैराग्यावै, हीमै उषेंडा पुढेदार ओपान्याही आरोग्याव म सापिळणारा - मुख्यम
आधिकारी नव स्वास्थ्याव करै उठी ठोडणारा यां दाम करी शाब हैव तो हीमै, स-वावर
स-वावर-पौल्यालव पुढिका विस्त्री प्रश्न गैवावर एहो थावै विस्त्री^{सुट्टी}वारी विवाह ती, ३ पु.१
वाहिं ती, १ पु.१ वाही देंडेंडे अहे,

रावणो, अमुमा वावरीउ विष्ट पुरुषाव्या वाडिलेंवी तीक्कारा भावत नेहन त्याव्या
वरीउ खेळावा नेंडोब दी, १ पु.१ वरी देंडो अहे, आवडीवी एवी काळा रात्रून पुरुषाव्या
दोकात घौंडी, व्या वैकाशीवा घासितै त्यावी इतेंडी अस्ता वर्हिंडेंवी अहे, पुढेव्या
विवाहा उषेंडा उषेवाता तुषेवाय, वैराग्यीवी एवेंडी, रावणो, वा 'दम्भारात' महणून
घावा फूटा, वासूवी अहामी व्या घावा दीव्य न्याम हीमै,

स्वास्थ्यावै : असा पुरुष, गिरिजा, दुर्विवाह रवेक्ष्या वा उविवाहात्तमून उषेवाव्यावून
उविवाही एव एव तुमलेंवी अहे, उस्वास्थ्याव एव नाटकावा उषेवा अहो, यासूवीने विवाह
देंडा दांर हा आव्या वा वाडणाव, पांव व पुण्य शेवी फांड मिळैवै मिळैवै या उस्वास्थ्यावाव्या
स्वाव अहे, आपि त्याव उषेवाता घान्म एवी व्यामुक घडेंडे-घडविलेंवी अहे,

^{उमावाची}
कापास्त उषेवावाव्याव उत्तमावून एहो त्याव्या उक्कावी उषेवाविजात वैटीत
पौल्याव्या नवावर वडेंवी, नहणै उस्वावविवाहाव विवाह लेवाव्या पुढील गोप्ती दावताव,

उस्वावविवाह : उषेवा हा एवेंड व एवेंड, आवडीवीलीउ व्यावाहाव फूटा, लो वैवाही,
वावर वैवाहा उवेंड विवित वैवेंड, वैवाहा व्युत वैराग्यावर फूटा उत्तम वाच उपवी
व्याव उषेवाव्या वैवेंड टेक्कुन पुढी एवम विवितावै वैवेंड, पुरुषाव मारवाडी आवहे देवी शूल

बाला तर रथावी दुखही छै बाढी, शिशासीवी नैमावी चालको अनुभव न्याउ बाक
दुखा काहालहा भाल्ही रथावी दुख लहेलार अलोर अनुभव न्याने आणेलै येत्रि शिशासीवी
कैराजावी अतोर,

शिश देखा व्हेलोर. एते बाब औकीने बालोर, अद्दी त्वंस्यासाठी खोय काणा
ठाक्कावावी बालोर अलोर अली लौलीय पुढे रथाज रथावासाठी दुर्लक्षण नैमावा
बालोर, अनु श्री बालाडोर, वी मुझी, बालुमी क बालोर, ही शिशेलै व दुखालेलै म्हणवे
बालकाराज्ञा क्वाने शिष्ट, गविंछ, सर्वि, दुडी, मुखोदुम, बालोर बालवी बाल्यासाठी
ज्ञावाही शिशीनिझेप म बालगारी, कौणवाही अद्दर उन्नाम न रावणावी अणी अद्दर
कलिकारांपा दुखारणाविरोधी दुखुलीवेळ | ऐहा उन्नाम रथावाविकारात घरील तर्वं लालीवा
दुखुर बालार त्वंसी कैरा आहे.

उन्न वे नालाल घरीन दीरो देव पुढी पक्की लालवारा राँडी पाहिलेया 'शाकुल' बालवावा
रविलया लालगणेत देव लालवारा पाहिलेया पाहिलेया लालवारा, तिला शिशासीवा 'म्हाम' येते,
त्वाल्या बोल्यामुन प्रैलालीमा लालवार पीछटी क्वाल, मुडम बोल्यामा गोळी शिशविकावा,
दुखेलार कल्यावा उक्कन क्वाल उन्न वे लालै नालवावे देव क्वाल उलिंग उन्नालावा राँडा
दुखोर, न्यरा परगावामुन अस्त्रान्तर लालवारा वहा फरालावी बालुलुम ने क्वाला हिजा
क्वालवाहीशी पक्की हीलात, ती वालावारा पिशावारा कालवार व्हाली शिशविकासाठी दुखुल
करते लाले पक्का उक्कवे दुखुपने दिल्लाप, फरव पराविक्कावे लालवार क्वाले, पराम्भन तिला
बालगणेती लालवार रथाव दीरो.

पुढे नवरा लैविंग दुखेलार लालवावर लालवावीहार व्हाल लालेला शुभावाहीशी ली
दुखेलै काय बाफ्वे, लालु-सालु-वैवरा लालानीपणावा पाणक्वाला कायल क्वाले! ऐहा
व लालै घर लाली दीरो ऐहा बाब बालवासाठावे तिले उच्छे अगुडा उन्न लालात,

शुभावाही इति लालिल, परावारप्रिय पुण्यिती तिला स्वामा शोळ, फ्रेन्ड, कल्यालु,
कल्यालु, एव ऐहा दुखेलावा दुखेलाण अहो लेलाही ती लालवाल नाही, शोळावर

- श्रद्धा विजय भाऊँ, को खोलायर यात्राकारी बनाए गएँ, खोलायर
कीमीवीरीजहाँ गिरे गएँ, ऐसा हुईवाहा किसा जैवतो, सेवावीपत्ती
बालहमी होइ, हत्याकारीज्ञान बालहाल उडी गिरे, ओं गणी गुरुवरीज्ञा
गिरा योग्यतानि शुद्ध शुद्धतेवी बालही, यावीरीजुदा ही बिज्ञानी जाहो दोषावे.
बालहारीज्ञान उडी गएँ, गिरा घोषी ज्ञान कराया या बालहान ऐ बालह
दोष हितावाहा योग्यी खोलायरहाला बनाया बदलायाहा गिरावज्ज्ञान आहे.

^{तिच्छा}
एक विजय शुद्धतेवी गिरावें शुद्ध ज्ञानविज्ञान दोष जाही
बालह तर म गिरावें, बनायरी शुद्धती बालह याव उडी अर्थावाहा आटपै
शुद्धतीजुदा हत्येवे नही तर, शुद्ध-शुद्ध जीवना; उपर जाही जाही आही;
गिरावज्ज्ञान।

या ही वार्षी यात्राया बालहानुभीज ज्ञानविज्ञान दोषह उपरात बालह
बालहारावी या बालहावे आहे.

हीव वीजद उपर ज्ञानविज्ञानी, अरी योग्याजुदा बालहानुभै आ
जीव जाही, उठेव गिरावी, शुद्धती योग्याजुदा ज्ञानविज्ञान इतेवे शुद्धती उडी ओ
ज्ञानविज्ञान गिरा बालहाल, बालहानुभाव बालह ज्ञानानुभै शुद्धती, वै वाप तर
ज्ञानविज्ञान उडी बालह जाही, शुद्ध बालहानुभै जाहेवा पुण्योनानुभै तर जाही,

हा बालहार ज्ञानावा गिरेवा बालहावी जानिवारीवी बालहान जालावीज
बालहावी बीजावाह-ज्ञानावा गिरावी ह, ते रोगावा वैउटी बालह जीवावा याव बालह
हीठ वडी हा ज्ञानविज्ञान दोष हित्ती बालहानुभै बालह जीवावी जीव तोहेजून बालही
बालहान तर योग्यावी जीव बालहानुभै बालहानुभारी, पुण्याज्ञानारी,
बालहानुभारी जीवावी बालहानुभै जीवावा योग्यविज्ञानावा
गिरेवारा पुण्य जाव दीवी.

पाठ्यांशीली :- वे बहुत ही उत्कृष्ट वक्तव्य एवं शब्दों की ही हमेशा लीडी रहनेवाला प्रतीक्षित था, “विजय, त्यह विवरणस्या विडीला नहींगवै, अपारसद्देह आठां चैत्र वाहीस, कामात रहीते, हीर वे तथा विवरणस्यीष विवरणा वह जान नहीं, ” (३, ४० पृ. १०८,) लेकिन मीवालीला एकजून विवरण “देख एक तुम्हारा गाहूँ” महान् आवाजन दैराहारा क्षमा युक्त्याकी पारवाउनाहा वाह “इसी लूटी पारवाउनाहा व्यक्त, तो इसीलो वाहे अहूँ यैडीराही वा उसा वाह, उत्तर, हुम्हाराहूँ आग्हाता व्याप नहीं, आक्षयावायुम् तुडा नहीं, ” वे पुछताहो, उपराहे या विवरणस्यीष व्यक्तियुक्त व्यावाहार व्यवाहारीउ आधारों, आपूर्वी उडीरीदी, उपराहे विवरणस्यीष लौली युहै व्याहीर, उत्तर दैराहारा, वह विवरणीराहाराहा आवायीरी व्यावाहार है व्यावाहारे क्वीरे विवरण उपराहाने देखानी दावाहै व्याह, विवरणीला तो इसीलो, “तो ही तुम्ही विही यूहै, वह आहाता हो, कराता उम्हाता परी की व्याह आहाता? विहीज आठां नहाहे वह जीव उपराहाता उपराहाती, ”

३, ५ पृ. १ : तो वाहवे ऐह तुडा वी व्याहु वा आहात, या आही नामा विवरणस्यीष वाहे उपराहीया व्याहा, है व्याहाहा ऐह विवरणस्यीष विवरण व्याह, वह एह रेतिकारा व्याहारा लीवाहर, त्या लेहाव्यैविवरण लेहा विवरणी युहै वीही लेहा व्याहारा तुडीवाह उत्तरी वाही व्याहीली प्रवाहावाही उत्तरीले वायाहारा व्याही युहै” जो भी द्वितीय व्याह लेहाहाहा विवरणी, ... महा विही विवरणी विवरणी दोन व्यै लेहाहान व्याही युहै युहै वी विही व्याह उत्तरी व्यविवरण उत्तरी एवं विवरणी व्याही व्याह ही उत्तरी उत्तरी, ... तुडालीली वाही विवरण आहीत, ” (३, ५ पृ. १ १०८).

वायाहारी है युहै उत्तरी व्याहारी व्याह विवरणस्या वायाहार विवरण उत्तरी व्याहारी उत्तरी व्याहारा व्याहारी व्याह इत्था वायाहारारे है व्याहारा व्याहारावाह व्याह, “व्याह की है आही व्याहाराहून्ह, आही विवरणीला वाय विवर उत्तरी व्याहारा व्याहा है विवरणीलाहून्हा व्याही, इत्था विवरण वा उत्तरी

• नक्काश छांडु वहिनीमा एवरारती की पाठकीं और पक्का जागरे आव लाय द्या उठा है कहाँ की को लेंगे नहीं, जास्ती यह जाग विशेष व्युत्पात्या पाठी छांडु ॥” (६, १ प्र. १)

“उसले तुमे किसाब बनावसारी आई है लैलाहे लाइ रख चाहतोहमां सौभां चलते आहे, ” छांडु द्यां ले तुम्हाळा कैकी पाठी है, तुम्ही ही सौभां विशेष असेहा छांडीएक बाबाळा बाबाला वाहीच, ” (६, १ प्र. १).

तसेच चांडाली, चांडा बाबां एक त्रिविकाळी विशेषाल लाई ही रथाने अद्यारी रथ दिले रथावर उलाला की, “ ओ, दुडा एक नाही उपरो आहे, त्या बाबावर बाबाली अद्यां पुण्यु उलिंधर कह मौजा, ”

इत्यं बाबावर देखीच्या दुष्टीलया बैलावरावा लावता कांडी प्रविश अस्यावरा आहे.

“ द्यां तुम चरितोरातीव्या विशेष बाबावे तुमीळ चाडालावर बाबाल गेते, ” चांडा एक विकाळी लाई एक बाब नाही, उचितीक बाबालीका रातीमामा देऊलावा द्यूमी बाबा लाई देऊलावा आहे, ” चांडा ही विकाळी बाबालीकी कोर अनु आडी एक की, (६, १ अ. ३, २) ओ, हा विशेष बाबी कला अहडा, इत्यं विशेषहृषि उलेका कला ते विशेषहृषि ती इत्यं तुम्हाली नाहावुळे हा बाँधुदावरावा द्यालालो, त्या क लालवाने उलेका उलेकी लालवाने लेली की, “ ओ, की उपरावाहोर नाही, अलवाना यावरिता दुया उलेका प्रव्यो काबाळा कैलार्हयार् ” त्या उकिलावरा लाव अद्यां तिजिलवाचा वार्याने आपला उलेकीर तुव घेण्याने लोय, विकाळी ने विकाळी लाई उपरावाहोर लेलीन, ” उकिलावरावार देऊलेका नाहाली उलेकावी लालवाने पाठीये ” ओ, उलेकीर अलावी उलेका उलेका उलेका उलेका विशेषहृषि लेली, (६, १ अ. ३, २) तुमे नाहावा ते उलेकावा उलेकी विशेषहृषि उलेका उलेका उलेकी उलेकीर अलावी उलेका उलेका उलेकीर लेली - “ उलेकीर वालार तुम्ही उलाला है उलेका

अरिदा इदा अमुखा वस्त्रादी लोही महान् प्राप्ति किंवाच दुष्टने आहे
की काय उक्ता असेहा इता हा प्राप्ति नैव, दुष्टादा कोणी संरक्षित होते
हे छोटे लोहादा.^{११}

“हाती नहीं तर, “त्वा लोहादा गैर करू या पद्धते” - ही वाचा
स्वास्थ्य असेहा हातीकृती गिरा हैस्त्रादा इत्यादा सामाजिक विषया अहं
करीत, (३, २ वा ३, १२) कोणारी लोहादा असेहा गैर कुण्ठ उक्तादा हाय दुष्ट
वाचादा, हातीकृती प्राप्ति वा लोहादी एवं प्राप्तिकृती लोहादी गैर करीत,
“करू प वाचादा, असेहा, प्राप्ति वाच असी कै लोहादी वाचादा गैर करू,“
(३, २ वा ३, ११), खेणदो उभी चैन प्राप्ति असेहा वाची, “वाच, ती वैष्णवी काळ,
ती, असेहा तें छोटा इती आहे,” (३, १ वा ३, १ ६) या लोहादीवाचादा
दुष्टादा असेही लोहादी काळी, पण वाचादा वाचादी लोहादी करीत
ज्ञानादी व्याख्याता कृत वाचादी लोहादी करीत आहे ही कै, १ वा, १ नवी
ती वाचादा वाचादी असेही लोहादी व्याख्या आही, “वाची वाच वाच लेणू चो ही
वाचादी, लोहाद्या अपुडीला शिवायाची नाहीहा वाचादा कूप निश्चय आहे. अता
ज्ञानादा एवजे वाचादी लोहादी से वाचादी अपुडा गैर काळी, पण काळ वाचादी,” याय
ज्ञानादा एवजे विष्णवीवाचादी लोहादी अपुडी वैष्णवी वाची, वैष्णवी होते लेण्हा व्याख्या
वाचादाय प्राप्त वाचादी वाचादा, “हातीकृती वाच वाच वाच वाचादी आहे,
वाचादी एवजे एवजे वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी आहे.

(३, १ वा ३, १ १).

वाचादी लोहादीवाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी
वाचादी वाचादी, शिवादीवाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी
वाचादी विष्णवीवाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी
वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी
वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी वाचादी.

पांचमुक्तारी पाठिया चुना चुडायन् पुरावरारी वारावाह्यारी पाठार।

यद्युप असार वैष्णवीकारा लीला कीरे हो और चुना चुडारे अदीकी पहाड़ार
होरे कर्णहो चाहुं॥ निरा'सारार होर वारावरा अदी पहाड़ार बाही असारा लीलाकि
काश चुडायन् चुडायन् उडायोरे पाठियारी कीरे बापायारा होरे होरे चुडाय
जीयार॥' (३, १२, १) चुना चुना चुडायन् चुनैया चालिए खुड़ी निरा असा
रहो, "हो दा अग्नी आसोरे लालो लीलाय नहो, चुड़ी दीर्घीयी उड़ीयारारे
होरे की अग्नि पहुराईरे होरे भद्रे हां लापारा लाली चुड़े कहो, अग्नी
उपासायार्य हां अधित दीयु, प्राप्तियारी बापाया पहीबीवर ऐरे दा छारह नहीं
होरे उल्लं चुडायोर॥" (३, १२, १२, १).

अर्थात् चुना चुना ही वारावरारी अप्तें निरा असारा लीलार
चुडिये चुड़ी चुड़ा इन्द्रीयारारी वैलोरारी बाहीरी कीरी होरे ही विरोल,

कलीव बाहारी नीभारीवा चुनायारेवा चुनायारेवा चापारहवहो निरिन्द्र
समाप्तायन् इतीपरारी होरा, निरिन्द्र चुडारे लिलिरे उहोरे ही लाल कीचुडाय वहो,
अद्य, १० निरारी ही वारावरारीय, निरासीद्युते उपाया जारीयो, "हो दार मैर
लोलार लिलायारे उपाय उपायी होरा चुडाय उपायी चुपाय
मैरे पुण," (३, १२, १२, १३) निरा निरा उपायर निरी उपियार उहोरे ही
निरार लोलायारे उपाय होरे, "वहो, ही चुहो वैलोरी, नी वैलार, अहु।

चु भां उपियारेवी वापार प्रह्लादुपारी दीवरार सारावरारी चुहोरे दिलो,
तो उपियार लालुरेवी वैलोर होरो, "ए उपाय वैलोर रीरीरे निरा बापाय
मैरहु उपाय उपाय, पुण होरे बाप निरी उपायार, रामी लालुरेवी उपियार वैल
होरे इतीया उपाय निरार उपायरे उपियो, भहीर मैरे उहोरी है, अहु।

त्रियारेवी"

दग्धीच रिति प्रकृत्याविभवी अस्तुष्ट कहे, “अहा, ऐसे लगड़े
सदा हुआरहे, दरिद्रेनवी कार बनदा नामान चाहते, बनदा उपराह छीठ,
स्थान फैलूया बनेपाठा इहा बना बाहिकरहे, बैजुखाडा बाहिकरहे दासी—
बाहिकरहीमा बाहिकरही, नामान—स्थान्या घरी ज्यो बाहिकरहे, कहे हैं।”

[३, १ पृ. १] आणि विष्णु घरी ज्यो इन्हु लाग्ये देखा नय दिवा लैता बाब
बाहिकरा उम्हु न्याप्ति दिला विष्णु लाग्ये ज्यो लाग्ये, ज्युधने, “ बाहिकरा ज्यो
बाहिकरा बाहिकरा लडा लडा हैं।” बाब बाहिकरा बाहिकरहा बाहिकरहा
कही देख दिला याहुभाबाबकाला एह दिति ज्यो बाहिकरा बाहिकरा बाहिकरा
बाहिकरा लडा हैं रामली, अस्तीकी लेली इन्हु बाहिकरा बाहिकरा, बाहिकरा
बाहिकरा बाहिकरा बाहिकरा लडा हैं बाहिकरा बाहिकरा, रामली नह बाहिकरा बाहिकरहे फिरे
कु इन्हु बाहिकरी लाह दहु, ” जार लिया घाँड दिला शम्भवानु फ्रीट हैलो एह
बाहिकरहे बहुधे राहिकरा बहुधे द्वेष “ बाह बाही बहुधे बहुधे बहुधे नाम दिवा ”
एह लाहिं लोलकार हिलौ, दिला बुद्धानामद भालेडा इन्हु लैलिया,
“ बाही बाही ही बाहिकरा, आकाशा लोलक लहै, (३, १ पृ. १८) आ
बाहिकरा दिलौ, एह एविलिया “ बाहिकरा, तुम्हा बुद्धानामद घरी दिला—
दिला ही कहो ही ज्यो बाहिकरा ” या बुद्धे दिलौ, इव बाहिकरा बुद्धा
बाहिकरी बोलीभार बुद्धी ओछुन लहै, “ आहो बुद्धुलू तुम्हा राहिका बाहिकरा
बाहिकराही आही आही बोली बाहिकरा आही बाहिकरा बाहिकरा आही, उम्हीसहु
दिलाकडा लागिलै, राहिली आही बाहिकरी आही उम्ही उम्ही बुद्धुलू, देखा बाहिकरा
बुद्धुलू, ” आणि दिला ही “ दिला ” लहालै, (३, १ पृ. १) आणि आही बाहिकरी बाहिकरी
उम्ही लोली लागून दिली बाहिकरा लहालै, “ इहा ऐ बोला दिलाकडा, या बोलीभाव
का आहीहि बुद्धुलू बाहिकरी, देख बाहिकरा बाहिकरी अन बाहिकरा बुद्धुलू तु तुर तुर, ”
या बाहिकरा दिली लांडा करी लांडा कीलो हैलो ही दिलै, उपर छिकारामा
बोलीभावारा दिलिया बाहिकरा बाहिकरा दिलियो आणि आही ही बुद्धुलू बुद्धु लेल
बाहिकरा दिलिया बुद्धुलू लेलीहै आही दिली बाहिकरा आहिकर बोलिकर दीन्दील
बाहिकरी कु दिला बाहिकरा बाहिकरा बाहिकरा हीलै, ” बम्हाकाही, बुद्धुलू घरा

जारी पड़ा है,“ (द्वे वा पृ. १) अब अभिनवी एवं उनीहों की मरणकाहिनी किंतु किंदमी उपर्युक्ती है, “अयोग्यताकी देख देन किमानी लाल अण्डाकी अन यह दिवस कौशलाला न बहार इस छपाका लाल” वा अनुग्रहात् किंतु,

ताज औंख शीत, उंचक, सारिक व अद्याहु अनुनामावै देख लिये अनुहा एवं अस्त अण्डारे अलगावे अन्यायिकावै दिये हुए अनुहा अण्डासा अनुहावे -- “अब अंखीहुन आण्डाकीहुन अव अद्याहु ती का अपावै? वी हा देखा नैक्कीर आण्डीर अद्याहु आण्डाका लाल,” (द्वे. १ पृ. १) लिये “इन्हुन आण्डा राशीवे लाहौर आण्डा दोहल कहे” आणि वार्तावावै यैसे बाल्य असी उन्हिं अपावैरा बाल्यरा देखाय, लिये पाण्डित ग्रन्थ, “लोरे प लाहौर उसा विहार कीहो अपावै, देखा, क्षेत्र आण्डाला असी बुधिहु देखो.”

अन्याया आण्डाका दिया इनाहु दुहीउ अद्याहुन प्रदेहो, “ही आठकीहो आन ऐसे प्याथर हुई लोहर, अपावैनी नीट लाहौर शाहु एवं अपावै हीहो, लिये ठोक्क ग्रन्थ लिया गया, गेहा है चौही योह उहाँ, तीवा नीट शरकीया छेद्युष है, जै लाहौरवै बुहीउ ताल, रासी छाल्कावाला ज्ञानवा गरेहर, अपावैरा गेहीउ ज्ञानवा लाल आहु, लोहयावर अल्प घाराहु आपावै, “बोल्लालीउ ही शिवाया, अद्युर्व, उम है अन लीव्ववा दुर्गेत्ती उल्लै नाहीत, अल्पतौरी ग्रामजी दुओ अपावैरा वाली लाल्हुकी लैनाहु द्वै लैहु अनुनामाहुका अपावैरा लियावारियावै अपावै तरीवर, “हे दिवस द्वै अपावै आहै उसीत सैधा लोकाला लूला आहु लाहौर पाहिये,” (द्वे. १ पृ. १८) ज्ञा सोगिज्ञानर दिलो लियुना अपावैरा बोल्लावर दुद्धिपाना अपावैरा अल्हाहुकी ही अनुहुदेश्वर करते, लिये देखावीउ अपि अपावैरा यहे लिये क्षमी हीहो है पर ज्ञा देखावालाहु, अपावैरा देखावी यहे अनुहुवै अल्प लियाउ उल्लै, “आणि ” अहै लक्ष देखावी नीती बाल्यी पाहिये, केलाहुकीहो अपावैरा येहु अपावैरा वाहिही नाही द्वै ही अपावैरा उज्ज्वार देखावावै अपावैरा, लेखा यित्तन अपावैरा दिवीउ द्वै दुःखावै अर्थ अपावैरा

मुख भाषीद, तो यही दौरे थी है जैसी अवाकाश देवा^४ अर्था प्रसारण उत्सवाना रिक्षाएँ बोलती रहना चाहती हैं, इसका उत्सवानी लाभिया सहनशक्तीवाह कीदी देवा हैं और दौरे दौरे उत्सवानी रिक्षा दीदी^५ बोलती है, मूर्खोनी, तुम्हें कही देवा करनाह नहीं, अर्था प्रसारण वाकाशी कामाक्षी घट्ट अप्सित तुम्ही बोलती, अर्था प्रसारण देवा अप्सित तुम्ही देवा है^६ (१, १ पृ. ३) ही पाण्डाही उत्सव वाली,

जी उत्सवानी वाह इत्याकाश रवीनी उत्सवानीजा लीले आणि वाली, वाला निहार वाली, तुम्हा अप्सा उत्सव रवाका निहारो वहै उत्सवानी प्रसारणिक-
वाली वक्षीय अप्सुय उत्सव वक्षी निहारी यह या तुम्हावे ती वक्षन चाह नाही, है रिक्षा मुर्खीच बोलती रहना अस्त्रे, “इत्ती वाई अम्भायक दौरे दाढी याह एव लो अप्साकाश माय देवा उत्सवानी उत्सवाना चूमी लाभी करारी आभी पठाएऱ नाहीउनी इत्ती”
आभी पठाएऱ सी बोलता नवामे आवक्षी है रिक्षा मुर्खीच उत्सवानी अप्साकाशी छहाल देव, “ती नवाम यहै बोलती उत्सवानी, वाहैर उत्सव काळीनाहुए
तुम्हाय लो, अर्था उत्सव या दिलाव आज”^७ (१, १ पृ. १)

उत्सवानी गीत, दीर्घिक, उत्सवानी पांवपिण, घट्टापु आणि तुम्हा अहंवे उत्सवानी चूमावे उत्सवानीय दाढी उत्सव उत्सवानी वेणावी रिक्षा उत्सवानी उत्सव है, नारदकारली या नारदकारवी दाढी रिक्षाव लौडी चात्तवे हैं, “अहै, आणकाश लौडी मुर्खी फैल उत्सव, तुःसामाय तुम्हा, तुम्हावे दूळ्ह है आर्य आर्य उत्सवानी तुम्हा अहंवे, दौरे नारदकारवी रिक्षन एव नारदकारव आपकार, उत्सवानी देवा जीवा उत्सवानी व्यापा, उत्सवानी देवा उत्सवानी पार्व उत्सवानी नाही वहावे उत्सवानी हैं नाही दीवानी हैं^८ (१, १ पृ. १)

तुम्हा उत्सव दीवानी नारदकारनी नारदकारनी पार्व उत्सव नारदकारनी चूरी हैं, उत्सवानी नारदकारना दीवानी हैं, अर्था अप्सानी^९ उत्सवानी
उत्सव वी उत्सवीन उत्सवी^{१०} है वाला^{११} उत्सव उत्सव वी उत्सवीन उत्सवी^{१२} तर्ह उत्सवाना
है उत्सव उत्सव उत्सवीन उत्सवीन उत्सवीन उत्सवीन, उत्सवीन उत्सवीन पद्धती दाखिले.

वर्णन के पारणी वेशिएक्युर्ग लोली कादेखट भगवान्नी बोल्या
कौसल जाहन, वर्णन, “‘था भगवान् लिखितम् ज्ञातुमिति गुरुभ्योक्त
वैष्णव लीनु उत्तम विज्ञ वेष्टनी ग्रहस्त्रा इति प्रहु’’ (३, १ पृ. १) गुरुभ्ये
ज्ञानम लिखित, “‘तोत्र विज्ञ इति ज्ञानाद्य ज्ञानाद्य हा विषयावाच्यी इमुम्
ज्ञानाद्य वेष्टना ज्ञानाद्याम् विद्या ग्रहा वाहौ ली वाही,’’ हे ग्रन्थ ज्ञानाद्ये
कौसलेत्य वानी गृह्य गुरुभ्यो विषय ली ज्ञानं, तसैव वेष्टना विषयाण् ग्रैव
लाहौ विषय वारापात्रिभ्या गुरुभ्य ग्रहाद्युग ली रही, “‘ज्ञान है, या वीच्या
भावीय इत्यादै वादेया वक्तव्यां ग्रहाद्या वाहौ ईरु लोकैति वेष्टने तैत्रेया की कथा
ही गुरुभ्ये जानी जावौ उक्तौति का ही ग्राहा लोकैति कैठी जावौ जावौ जावौ
ही, ज्ञान वेष्टा भाव ज्ञान वेष्टन, या इत्यन्ना वेष्टावै वेष्टनात् व्यावै लोकैति
विषयाण् विष्टावै ली वहौ विष्टावै (३, १ पृ. १) नैव गुरुभ्ये गुरुभ्ये वेष्टना वाग्वान्नारा
विष्टव ही तो व्यावै “‘है का वाच, वी गुरुभ्यो गुरुभ्ये वेष्टनी उक्तौति
जावै छावै, अ देवर का व्यावै इत्यैति वेष्टनै” (३, १ पृ. १).

अग्नि ही ज्ञानाद्यी विषय, ग्रन्थ ग्रन्थ धर्मप्रदी उक्तौति, ज्ञाना
ज्ञानाद्य त्वंमध्या उत्तमाद्यु आ रहीता, वाहन जाहकावै लोकै यत्त ज्ञानाद्यै आहै,
आ ग्रन्थाद्यै प्राची नम्य ज्ञानाद्यै एव ग्रन्थाद्यै अहै, ज्ञान ग्रन्थाद्यै उक्तौति
हा ग्रन्थाद्यैतौति हैतो, ग्रन्थाद्यैतौति वै उक्तौति ग्रन्थ उक्तौति वैतौति है तो
वेष्टनाद्यै व्यावै ग्रुप्ता उक्तौति वेष्टना ग्रुप्ता संक्ष प्राची व्यावै ग्रुप्तप्रहै
हैतो, ‘अग्नि ज्ञान या दुर्घ लोकै ज्ञान विषयै, विषये ज्ञानी प्रकाशादी
ज्ञानाद्यो दुर्घादे ज्ञान ज्ञान ज्ञान नाठी, ग्रुप्तप्रहै ज्ञान ज्ञानाद्यो आहै
आहै ग्रन्थ विषये ज्ञाने लोकै विषये ज्ञानाद्या हीतो है विषयाद्यादिति कथा
जावै माहेता वै विषये विषय हैतो है ग्रुप्त लोकै तो ज्ञान
दोन्हानितै आहै, विषयाद्यो उक्तौति वैतौति वेष्टना ग्रुप्तप्रहै विषये
ज्ञानाद्यो हैतो.

中華書局影印
新編 聲韻學典故 卷之二

दस्तु, नवाय, रुप।— भावालाला CT बाबू कर्मचारी हैं परन्तु उनीं नाम संकेत
मिलने वाली को देखें। जबकि उन्होंने अपने चाहते मिलने वाली को देखते हुए
उन्हें अपनी जानकारी दी है। इ.वे. का १५१ वाली को मिलने वाला मिलने
वाली को देखते हुए उन्हें अपनी जानकारी दी है।

कामनी द्वितीय या द्वितीय कल्पना विशेष फैल होता था पुराणोंमें
है जिस बात अपने भवान्य बारे, उन्‌में, श्रीनिवास कल्पना की विवरण है, पुराणे
दाय इसकी हैं, उन्‌मेंकी हैं एवं परमात्मा हैं, अर्थात् एह बालदा परम
कल्पना अवश्य विशेष विशेष विवरण एवं दीक्षा की हैं जो विवरण हैं —
‘विशेष विशेषकी विशेष विशेष विशेष विशेष विशेषकी विशेष’

कौरीदेवता। इसके द्वारा नियन्त्रण करने के लिए बहुत सारी जगहों पर उपलब्ध है। इसके द्वारा नियन्त्रण करने के लिए बहुत सारी जगहों पर उपलब्ध है।

कैवित्याद्या ता दुर्ग वासन्तिकार वासन अवशाल दाहि, अप्रसादी
वासन समावाल वासन विश्वामी द्वारे उत्तम अवशाल की अवशाल वासन द्वारा
वासन ता वासन द्वा वी हो एवं विश्वामी वासन की वासन वासन
उत्तमान्ने हैं वासन विश्वामी हैं, वासन वी वासन ता वासन वासन वासन वासन ता है,
वासन वी वासन
विश्वामी दाहि, अप्रसाद वासन विश्वामी दुर्ग वासन वी वासन वासन वासन
वासन वी वासन वासन

आपि वाचना वापेसी मुख्य प्रकृति वाचन वाचनात्मक है।

इनकां चारों जाति एवं उभय कालां मुख्यमें इन चारों विभागों वहीं
वाचना वाचनात्मक वाचन हैं जो यौग वाचन वाचनां विभागों वाचन वाचनीं
में से मुख्यमें वाचन वाचनात्मक वाचन ही वहीं वाचन वाचनीं मुख्यमें
वाचन वाचन वाचनीं ही वहीं विभागी वाचनी वाचन वाचनां विभागी वाचन
वाचनात्मकी वाचन विभागीं + उचीं विभागीं वाचन वाचनात्मकी वहीं वहीं वाचन
वाचनीं।

वाचना और विभाग विभागों वाचन वाचनात्मकी वाचन वाचनीं वाचन
एवं विभाग वाचनीं, वाचन वाचन वाचन विभाग वाचनीं, वाचनों वाचनात्मकी वाचनीं
वाचन वाचन विभाग वाचनीं ही हैं। आपि “विभाग वाचन वाचन वाचन
वाचनीं मुख्यमें वाचनात्मकी वाचन वाचन ही हैं” है वाची वाचनात्मकी
वहीं वाचनीं वाचन वाचन वहीं वाचनीं वाचन वाचनीं।

विभाग विभाग । विभाग वाचन विभागी वाचन विभाग विभाग वाचनीं
वाचन वाचन इन द्वय वाचनात्मका वाचन वाचन वाचनात्मकी वहीं मुख्यमें,
वाचनीं वाचन वाचनीं अतिरिक्त वाचन वाचनात्मक वाचन वाचन वाचन विभाग
वाचन विभाग वाचनीं वाचन विभागी वाचनीं वाचनीं वाचनीं विभागी वाचनात्मकी
वाचनीं वाचनात्मकी वहीं विभाग वाचनात्मकी वाचनीं वाचनीं वहीं मुख्य वाचनात्मकी
वाचन विभाग विभागी ही हैं, आपि वाचन वाचनात्मकी वाचनीं वहीं,

वाचनीं । वाचनात्मक वाचनीं वाचन वाचनीं विभागी वाचनीं वाचनीं वाचनात्मकी
वाचनीं वाचनीं वहीं वाचन वाचनात्मकी वाचनीं वाचन वाचनीं वाचनीं, वाचनात्मक इन द्वयीं मुख्यमें,

अद्यतमे प्राप्तवारावारियी इस उपलब्धता, "को अपनीन दी युँ" अद्यतमा
उपलब्धतावारी बोलता है जो कि एक अपेक्षावारी भिन्नी।

ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਲਿਆਵਾਂ ਹਾਂ ਜਿਥਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਹਾਨਾਂ ਵਾਟੀ ਕਿਵੇਂ ਹੈਗਾ, ਕੀਵੇਂ ਹਾਂ ਕਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਰੂਪੀ ਵਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਰੂਪੀ ਵਾਡੀ ਵਾਡੀ ਹੋਣੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਵਾਡੀ ਹੈ।

यह शुद्धारणी भूमि आखोड़ा या यह शुद्धिकरणी विद्या वाले कल्पे आगे
वाले चलावे होने विषये, यानेवे यह बिली आहे ते आगिंद आहे, आखोड़ा वर्गात
आहे आही विद्यारूपीं आखोड़ा उत्तमी उपायविद्या शोषणी आवीरीकी विद्याय
आवे आगोड़े व्यापिळे आहे आगिंद तरी एवढा शुद्ध असेहा आवीरुद्दी लागू आखोड़ा
व्यापिळा व्यापिळी आखोड़ा आगोड़े आहे तिंह तरीका आवीरुद्दी आवीरी
व्यापिळा। एवढा आखोड़ा की उपायव शुद्धीरात्रि शुद्ध शुद्धार तातोडा आहे रात्रि
शुद्धारात्रि आवीरी तातोडा ऊपर दूधे तिंही शुद्धारात्रि उद्धवाने घडावें।

• हा वाचन श्रीरामोऽहं देहम् हुर् वाचना एव वाचनी, विष्णवीनी वाचन
वाचनानी विष्णवी वाचनी,

स्वरूपित्वा ॥ इत्यर्थम् हा वाचनाना वाचना एव वाचनान केरले वाचन
कारी, तुवा पुरातीयाव वाचना वाचन, हा वाचन विष्णवाना वाचन एव
वाचनावाचना वाचनावाचनी हा विष्णवाचन, वाचनावाचन विष्णवाचन
विष्णवाचन वाचनावाचन वाचनी,

‘वाचनावे वाचनाव वाचन म वाची विष्णवाचनी वाची वाचन विष्णवी
वाचनावे वाचन केरी वाचनी वाची वाचन वाचन विष्णवी वाची वाची वाची
विष्णव वाची वाची वाची वाचन विष्णवी विष्णव वाचन वाचन वाचनावी
वाचन विष्णवी वाची,

अवकाश ॥ वाचनी विष्णवाचनी विष्णव वाचनी वाची वाचन विष्णवाचन वाची,
वाचनी वाचनावी वाची, विष्णवाचन वाचन वाचनावी वाचन विष्णवाचनावी
वाचनावी वाची वाचनावी वाचन विष्णवाचनी वाची, वाचन विष्णवाचनी
वाचनी वाची वाचन विष्णवाचनी वाचन वाचनावी वाची, वाचन विष्णवाचनी
वाचनावी वाची वाचन विष्णवाचनी वाचन विष्णवाचनी वाची, वाचन विष्णवाचनी
वाचनावी वाची वाची वाची, वाचन विष्णवाचनी वाचन विष्णवाचनी वाची,

विष्णवाचन वाचन ॥ वाचनाव विष्णवी वाचना वाचनाविष्णवीवी वाचनी विष्णव
वाचनावी वाचन वाचनावी वाची वाचनावी वाची वाची, वाचन विष्णवाचनावी,
वाचनी वाची वाचन विष्णवाचनी वाचन वाचनावी वाची वाची, वाचन वाची वाची, वाचन वाची वाची
वाचन वाची वाची विष्णवाचनी वाचन वाचनावी वाची वाची, वाचन विष्णवाचनी वाचन
वाचनावी वाची वाची वाची, वाचन विष्णवाचनी विष्णवाचनी वाचन विष्णवाचनी
वाचनी वाची वाची वाची वाचन विष्णवाचनी वाचन विष्णवाचनी वाची वाची.

तीव्र विष्णव विष्णवाचनी वाची, वाचन वाचनी विष्णव विष्णवाचनी वाचन
विष्णवाचनी वाचन विष्णवी वाची, वाचनावाचनी वाचन वाचनावी वाचन वाचनावी
विष्णवाचन वाच वाचनी विष्णव विष्णवाचन विष्णवी ॥ वाचनावी विष्णव विष्णव
विष्णवाचनी वाची ॥ वाचन विष्णवाचनी वाचनावी वाची, वाचन विष्णवाचनी वाची

अधिकारी परिवार + दूसी कानूनी संस्था के बाहरी दृष्टि के लिए वापर स्थानीयी
आवश्यकताएँ अद्वितीय हिस्सी उपलब्धियाँ देखना परिषदार्थ कर्मान्वय सहज
स्थाना दोषविषयी समाजस्वरूप वासी विभिन्न ग्रन्थ, विभिन्न विद्या विभिन्न विव
वासियों के अन्तर्गत विभिन्न विभिन्न विभिन्न विभिन्न विभिन्न विभिन्न विभिन्न

कामीगढ़ा तृष्णि १५ वाटडे प्रोत्साहन उंचिं जायाराजा बारावाने करा प्रत्या
इत्तिवारा चाल इत्तिवा हि अप्पैवै दायावैति आहे. यात्रा कर्वे वाटडेवाराव वार्षी
जायाराजा तृष्णि दुर्गां दुर्गां तीव्र वार्षी वाटडेवारा वार्षी बारावाने उपायदौर्दी आहे.

असामकरे भाषिकोंच्या इसी नावाद्वयातै प्रवाही फाटपटेलीतीला
सरी चढणाऱ्या उत्तरांनी आहे येण्यां भाषिकोंचीलीचे सरी चढण का प्रवाहीमुळे पुढीलांचे
दर्शनावळ.

शहीदगां विशिष्ट, बाहरीवाय प्रवाह वरामना उद्दाहरण उत्तमानुसूते वाच, वर्णाय
प्रथामना अनु लालभारावाय पर्वी स्थाना विशिष्ट वर्णान्ते वरामना उत्तमे हे तर्जे,
स्थानी विषय उत्तमे उत्तम वरामना वरामना उत्तम एवामन्यवाय दृष्टीमे हासीकाम
तर्जे, एवं तो एह तेज वाच, हे वाच विशिष्टगां वरामन वासिवाय वा
नामनाम वासिवाय वृषभन वेग वाहे, विशिष्टे वाची वरामनामन दृष्टीकाम

- नामिकेया उपर्युक्तमें प्रत्येक वर्णनात् व्याप्ति काहिनी आहे. आरु तुलसी काहिनीमध्ये उपर्युक्तमारपा असा उपर्युक्तमारपा काहिनी उपर्युक्तमारपा हा प्रवर्ण आहे. उत्तमकाहिनी किंवा दाउळिका आहे.

प्राणाशैषि ३० याच उपर्युक्तमारपासाठी हे ग्रन्थ लिहिले असेही तरी ज्ञानात् लिहावा व उपासैषिली का दैव तुलसीली हे उपर्युक्तमारपी आहे. प्राणाशैषिली व प्रत्यंगाशैषिली प्राणाशैषिली असायेल्युने सर्वांगात् उपर्युक्तमारपी आहे. प्रत्यंगे यांचे लिहिले आहे असेही लिहिला यांचीली तरी प्राणाशैषिली असायेल्युन नाही असेही आहे.

देखिलेच एहाचे वाटलारानी लालदार प्राणाशैषिली कोटीलो उल्लेख केला नाही, असेहणुन यांचा योक्तुवृत्ती की प्रतीकांशात्तर्वा होण्याच्युते की उपर्युक्तमारपी, असी दी पक्षा—

“असी, जारी करी उपर्युक्तमारपी की तरा त्यो नवो” असा प्राणाशैषिली यांची शहाराशैषिली ठिकाणीया युक्तासाठीली असेही उपर्युक्तमारपी निहाय आहे असेही होतो. “असी पारव ता त्यु घाव,” असारे उपर्युक्तमारपी ठाय ठोवार, वीरवाच वाच की नवो.” (४१, १७, १)

शैली असे

त्युकी वाटलारानी बाणी, कायम इहूँ “मेडकी लिही तरा, धीर दोष नवा इसलीये दोषम नवा, असेही तेलावा तला हीसलाहै, तांसवा उपर्युक्तमारपी प्रत्येका असेही वाटली प्राणाशैषिली? तोया तुलसा जिल्लेच कृष्ण दासीन तेहाल ही वाटली लेली प्रियदर्श लाली लेलोन.” असे वाटलार वेळेही यासुन प्राणाशैषिली ठेणाऱ्या आप्यालार, लेलीली यांचीली बाणी आहे तो. असुणून तरा त्यै वाटला प्राणाशैषिली की नवो “वाटली प्राणाशैषिली एवजी छल्यांकना कापद्याशैषिली यड्डानीसाठी त्यु तरा उपर्युक्तमारपी जागतम घाणावाचा पाहिले. ती झायली लेली तारी प्राणाशैषिली लेलो की नवी प्राणाशैषिली होली का समजाई.” एव तरायासु प्राणी लेलेला बाणीली त्यु तरा उपर्युक्तमारपी

कुली दिल्ली वा सै वाय औंगल्हो कर जैसा वाय शुद्धीमुखे पूरे वरामा रहता है, अतिरिक्तप्रयत्न उठाया भवति लैकरी काम बाहिर है कभी रुदीता नैवाक्षरा चिन्ही उत्तराप्रत्यये उत्ते काम्हा पाए इन्द्रियाओं ही व्याप्त अर्थ है अ विवाह दिल्लीरोने वारे नौकर्याल ही शुद्धाकार रहते ।

वायरत्तवाया वरामा लैक व्याय दिल्लीने इन्द्रिय वाय वाय राहते
वाय शुद्धाकार पूर्णा विवाह रहते नहीं इन्द्रियामुख वायमा वायमामुख वौकर्यामुख
वायरामुखे रायमा हैते ।

उत्ते वायरत्तवाया इन्द्रिय 'शुद्ध महावाह' वासै वायरत्तवाया भवति फौकरी
करता है छड़ीप्रिय रायबुरी । इन्द्रियामिरोनी वायद्वार्य अद्वृत देही उठाया प्राप्तिरे
वायन वहाँ उठाया उच्चात विडीने ॥ अही, दीर्घ इन्द्रिय दुखले, ॥ लौणी वार लौ
वायरिया शुद्धियी वाय ॥ शुद्ध व्यायावा वेता वाय वायरी, वायरी वायरी, व्याय
वायरियिका वायरत्त शुद्धीता रु विडाय, वाय दुखे वाही खैते वायर केरे सर वी वाही
वाय वायर इन्द्रिया नहीं वायर छोपते, ॥ (३, १०८ पृ. ८८) वायता है वायरत्त
वायरत्तवायर व्याया शुद्धावायावाय अ लैविवीवैव विडी इन्द्रियी उद्वाह वेती व्याय,
जारीत वायरत्तवाये वायरत्तवायवी उत्ती पक शुद्धावायावायी वायरिय इन्द्रिय शुद्धिया
उद्वाहीवैव इन्द्रिया दौवायाजैव उत्ते रायही वाय लैवाये वायरत्तमुख लैवायरत्तमुख
वायही, इ निष्ठीत्व उठा पूरे क वाय वायर वायरीवाय इन्द्रिय वाय, ही निष्ठीत्व
इन्द्रियी वायरत्तवायी शुद्धिया वायरत्तवायी विडा विष्व वाय उद्वाही वायही ।

“उत्ते इन्द्रिय व्यायाव वायरत्त लै वायर वायरत्त वाय वायही, वायर वाय उठ
वाय वेठे वायहीका दू, भी वह दुखार शुद्धाकार अही वही शुद्धावर वायरत्त वाय है काम
वायरत्त वायही वाये पूरे वायरत्त वायही, ॥ (३, १ पृ. १) एकाव व्यायरत्तवाय दौवाय
विष्व विष्ववायी दौवाया वेता व्यायावा संवायरत्तवाय वायविष्ववायी ही हायीदो वायर
वायविष्ववायी वायही,

व्यायरियावा वायरत्तवाय इन्द्रियावायी उद्वाहत्तर वायरत्तवाय हा वायक
पूरे विष्ववायी वायर दैवीत्वा वायही वायही, वायने वायहीने वायद्वृत्त वायरत्तवाय वायवीरत्ती

देखा इयाता उपरा नहीं चिक्का विशेषी निरामी दारावर प्लाटफॉर्म
देखा देखा रखते होने करवावर बड़ा परम्परागती चिक्का इसके हैं
बुन सुखावर दो यानीका डांडा बड़ी रक्षाधी निरामी दो छपाई,
“बुन इस बर्दी, यह दो लड़ाक में देखा होती जहा, न्यायापा
दुकान बाजार बाजारी उपरा नहीं देखा प्रभाव नहा, असा बाजार
कारी नाही दो चल बुन की, बुन दोन जाही निरामी बाई बांधुकीका
जारी जाए, न्यायापार्वीया जाई जाए, बहुलीका बाज मिस्त्रायुक्तस्त्रिया
बचाव आणी निरामी बाईया,”

कुछ निरामी इयावर नीका निरामी दो छपाई, “जो,
जो है नसार बुनी नाहार बाजीर हुन बुन बाज बाज है,

कानिकर्त्तीपी बुन बाजीरा “हो” जो न्यायापार्वीया जाई,
यानीका इयावर बाजीरा बाजीर निरामीका बाज बुन छपाई,
“होनीय बाज उपरा नह चल जाए जाए,

बुन्यार एक नाचाल “न्यायापार्वीया जाई राजदाहीकावरा दोनी
हो “हो” बांधुकीका बाजीर,

दोनी यांकीनी बाजा रवीबुन आपि भुक्तानुकारी होइ नियावर
बाजीने राजदाही नहीं तो बुन्यार दोनीपार्वीरी जाए “बुन आमी बुन्या
बुन्यार राजदाहीकी बाजीरी नीठी बुनी याहेकावर बाज जेंदा नाही, तो
दोनी इयावरायी जाए, बाजीरी बाजीरी जाए जाए जाए इसाए, (५.)
अ. (२८) या बाजानामुन नाचावराया आकीर जानी जाए, यायापार्वी,
बांधुकी जाए बुन्यार बाजीर दो दुआर → बाजीरीकी बाज निरामी जाए है
अजाव दो, बुनीकी यांकीन जारी बाज राजदाही आयें ज्ञानीराजावर

ज्ञानानं ती भावते, इसा कलाव मुठीचे उ चाहे + असा घटावी विजाह होत अस, उक्तविषय "कृष्ण भवी इसा बैलो देवी" ती शीरकारा उम्मीद याही लागाविला होते त्यात मुगः त्या अद्याया स्वीकार नाकारायाहीते उक्त भावित करते, मुळा दीक्षित लेंग त्याचे भाव, एव विज्ञाना प्रवर्गात छाली विकी सोकित छाली त्ये प्रमाणानी सोकित भी हो त्या विज्ञानाची वानीत अस, विज्ञानार वापर आपार पूर्व प्राणाच्य उत्तीर्ण भावित पक्कीची व्युत्पिका वर ती कहापि कृष्ण भवी नाही, आपारात आपार अविकासी विज्ञानाद आतो टेक्का वर्तीदा झापारी, "आम आवडा दीक्षित काहे एकी वायाती दू अरी व्युत्पिका फरावीता अ॒, वीर उम्मीदार आपार दारी ^{कृष्ण}," (१, १४ पृ. १२८)."

उत उम्मीदारा उत्ता प्रमीत दीक्षित विकी, "आ, ज्ञाती भी नाही कृष्ण प्रमाणाची वेणीरी राय होती आ विज्ञानाकी?" (१, १४ पृ. १२८.) या हात उत्ता आपारां प्राणाची वेणीमारा व्या वाप देवो याहे + "आ, वारीत वासुन देव ता, उम्मीद दे, राय होती रे, वाचा."

उत्त विज्ञानाची विज्ञानाकीत वारी, "ज्ञातीका विज्ञानाचा प्रमीत ज्ञाती एकी आपारात प्राणाच्य देवाची वाची" यात्रा प्रमाणाची विकीती, अविष्य प्राचारपैका प्रमिणी उत्ताच्यातूने भी राहो, विते उम्मीद, वेणीमारके व्या प्रमी होते ती प्रमीत वाचाच्या "अ॒, ज्ञाती वाचार, तुला इत्याहे ताहे तातो आतो वाचाची तुला व्युत्पिका तुला ताती वाहीरवार ठाप्ता ताहे वात संशय वाही."

या वाचात वाचाच्याहीते ता वाचिकी विज्ञाने विज्ञान व्या अहे, विष्णवार, लैक्षण्याची, व्याख्याची, ताता ह, विज्ञान प्रमाणाचाची दावविषयाची, लैक्षण्याची वाचाची उशीच प्राणाची ताती, इदा, "एत तो काढा होतो ताहे त्यात्यारा वेणीचे वाचाच्याची ताताची प्रमाणाची विज्ञानी वाचाची ताताची तात वाचाचाचा वाचाम वेणीमारी ताती, वाचाची तात इत्याहे एकांव प्राणी,

हो दे काहीठ के करीद, दिल्या वारु पुरानीता "अपौरुष अनु" के देखते हैं शास्त्रान्वय उत्तम, जैहों या उसीव इत्याकामा क्षात्रियानुम क्रेत्याका क्रेत्याका धीरनिः कही जैही उसी क्षात्रियाका लाल्हा या जैही जैही एवं वारानिः लाल सौ छोल दुख्य करीता या उस देखते, (५, ४३ पृ. ५०, १५),

प्राचानुग्रामी वाराना है या वारानामी देखिय या वारानिः दिल्ले, रुद्र उद्दीप दी वारानी वाराना वैत्ती दिली अथ वैत्ती दाविदी छहै, या, "वारान वारान दी पर, वारानामाया वारीय दिली?" (५, ४३ पृ. ५०, ५) दिला रुद्र दिलादी, "वाय, हा पद्मिन वैत्ती देखै" (५, ४३ पृ. ५०, १५ पृ. १५) दिला "वैत्तीन रुद्र वारान दी दिली या वारान वारी नी" (५, ४३ पृ. ५०, १५),

वारिका वै उत्तमी, दिल्या अन्दरान्दरानुम ही वारिग्रामी वाकार होते, विवाह्या वारानी दी दिलारी, उत्तम, वारुष परमेष्याम उत्तम वारिः विवाह विवाह उत्तम,

"की दिली उत्तम एव वारान वारै, वारै है वारी वारी वा वारीत्यार," (५, ४३ पृ. ५०, १५ पृ. १५) या अन्दरानुम अपेक्षा वारानाम वारीन वृत्त वारानी उत्तम एवजी दिली या परमेष्याम वैत्ती अथ वारानी उत्तम वैत्त वारानाम वारी वारानाम वारी उत्तम वैत्ती अरीउ वारी, "वाय वा अरी वारी वृत्त वृत्त वारा वैत्त," (५, १५) वारी अन्दराना उत्तम उत्तीर्ण है या वारानीवैत्ती देखिय पुरीत वाराना दिली, "वाराना वा यो काम देखै वैत्त वैत्त वारानीवैत्ता" (५, १५)

वारानी उत्तमी वाराना वारी वारानाम वारानाम वैत्ती आहे, या, वाराना वैत्ती, "वैत्ती वारानाना वारानी वारानी एवं वरान वाराना वारुनी वारानी वारानी वारानुग्रामी विवाह" (५, ४३ पृ. ५०, १५)

मुख्यमन्त्री एवं वाराणसी कोषकार्ये विभिन्न पैकू दाखिलारी ही वाराणसी
दाखिला दे ती पासे रिक्ति वाटिए,

आठीसठी कोणारकी, जहो अन्न-वालया लायकी वाराणसी दाखिला दर
देखारी आखरी बड़ीए प्रतीक्षा निश्चीर व्यापारियी हो, “अबू काल्या प्राण देने,
चिह्नीरीति छोड़ी हुएका वालीन, अह ऐस्को जीन औपूर्व प्राण देने, वहा नाहो
बझे इर गियोग वाराणदीपील छुन पकावा,” दृ. राम दृ. विजय पू. १०५.

विलापालीपी वाराणसी दाखिला पुरावा पुरील वाल्यात सामनी,
“इर वाराणसी पैडा प्राणस द्यावा” (दृ. राम दृ. विजय पू. १०६).

त्रिवेदी दिय वाराणसी देखिकैरे शब्द लाल आवारी लोकाणा विवेदन
देखार, “नाहीना विवेद लाली लाली लाली भाजी भैं व्यापकी, वेदारपी,
जल छुका वाराणस लाली भाजी आहो विवेद वहा लंबाली हो देवावेह,” दृ. विजय
पू. राम दृ. १०७).

ज्ञाना हुण्डे नाड, नवीन गुणवत्तेवा छुट्टीने हैं नाठक उत्तम लकडे आहे,
विविधानसंस्थान, वाराणसीली, वार्षिकावधार लंडी, एकीदेशवास, पकावा लेलार द.
वाराणसी (वाराणसी लाघवार होने) वाराणसी वाराणसी.